

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὁγδοὺς

Συνδρομὴ ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

14 Ὀκτωβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ
ΔΑΣΜΟΤΕΛΩΝΕΙΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ
τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια· ἰδί σελ. 625.

ΣΤ΄

Ὡς εἶχε προαναγγεῖλει ὁ Μαυρίκιος, ἦτο ἔτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ εἰς μακρὸν τῷ ὄντι ταξείδιον, καθότι οὐδεὶς τῶν ἐπιχειρησάντων αὐτὸ ἐπανῆλθε ποτέ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μᾶλλον θαρρᾶλεώτεροι ὠχρῶσι καὶ τρέμουν κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἀναχωρήσεως. Διαθέσας τὰ πάντα, κατέλιπε διὰ παντός τὸν κόσμον τοῦτον ὅπως εἰσέλθῃ εἰς κόσμον βελτίονα, ὡς βεβαιοῦται καὶ ὡς δυνάμεθα νὰ πιστεῦσωμεν, ἐκ τῆς ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ εἰκάζοντες. Εἶναι ἱστορία γνωστὴ καὶ κοινὴ, τόσοι δὲ ἀφηγήθησαν αὐτὴν εὐγλωττότεροι ἡμῶν, ὥστε ἀρκεῖ νὰ σκιαγραφῶμεν τὰ κυριώτερα αὐτῆς.

Ἰδέτε τὸν νεανίαν ἐκεῖνον· εἶναι εἰκοσαετής. Εἰσέρχεται εἰς τὴν ζωὴν, ἣν μόλις μέχρι τοῦδε εἶδε διὰ τῶν θελκτικῶν ὀνείρων τῆς ἐρημίας, ἐν ᾗ ἔζησεν. Τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν διήλθεν ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ, εἰς τὸ βάθος τῶν κοιλάδων. Ἡ φύσις ἐκλήλησεν αὐτὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς, ὃ δὲ θεὸς ἔθεσε περὶ αὐτὸν εὐγενῆ μόνον καὶ εὐσεβῆ παραδείγματα. Ἰδοὺ προχωρεῖ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς χαριέσεως συνοδίας τῆς συμπαρομαρτούσης συνήθως τῇ νεότητι. Ἡ χάρις ἀπαστράπτει ἐπὶ τοῦ μετώπου του, αἱ ἀπατηλαὶ ἐλπίδες θέλγουν τὴν καρδίαν του. Ἐν τῷ ὀφθαλμῷ του διαλάμπει τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς του, ὡς ἄνθος γεννηθὲν ἐντὸς κρυστάλλων.

Πιστεύει ἀφελῶς καὶ ἄνευ τινὸς δυσκολίας εἰς πάντα τὰ εὐγενῆ πάθη, εἰς τὴν ἀγάπην τὴν οὐδ' ἐν τῷ τάφῳ τελευτῶσαν, εἰς τοὺς δοκούς τοὺς ἀνταλλαττομένους ὑπὸ τὸ γαληνιαῖον φῶς τῆς νυκτός. Μίαν ἔχει φιλοδοξίαν, τὸν ἔρωτα. Ἐνῷ δὲ τις θαυμάζει ποῖα εὐώδης πνοὴ θ' ἀποκαλύψῃ ἐντελῶς τοὺς πολυτίμους ἐκείνους θησαυρούς, ποίας δὲ Βεατρίκης ἢ ἀγνῆ χειρὶ θὰ δρέψῃ τὴν παρθενίαν ἐκείνην, αὕτη γίνεται ὕμα φαύλης τινὸς καὶ διεφθαρμένης καρδίας. Αἱ Βεατρίκαι οὐδέποτε ἔρχονται ἐγκαίρως, ὅταν δὲ ὁ ἄγγελος παρουσιασθῇ ἐπὶ τέλους, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο τι ἢ νὰ σταχυολογήσῃ ἐκεῖ, ἐνθα ὁ Σατανᾶς ἐθέρσει.

Τοιαύτην πείραν ἔλαβε τὸ πρῶτον ὁ Μαυρίκιος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου. Γυναῖκες τινὲς — εἶναι δὲ σπάνιαι — ἔλαβον παρὰ τοῦ πλάστου τὸ δῶρον τοῦ νὰ ἐξευγενίζωσι καὶ νὰ γονιμοποιῶσι πᾶν τὸ προσεγγίζον αὐταῖς· καὶ αὕτη δὲ ἡ λύπη ἢ ἐξ αὐτῶν προερχομένη εἶναι ἀγία. Ἄλλαι ἀπεναντίας, πολυαριθμότεραι, ἔχουσι τὴν ὀλεθρίαν ιδιότητα τῶν ὑδάτων ἐκείνων, τῶν ἀπολιθούντων ἐντὸς μικροῦ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐμβαπτόμενα ἀντικείμενα. Ἀθλιὸς καὶ τρισάθλιος ὁ νέος ὁ μὲν ἐμπιστοσύνης παραδοθεὶς εἰς τὸ γόητρον, ὅπερ πολλάκις ἀποπνέουσι τὰ ἀπατηλὰ ἐκεῖνα πλάσματα! Ὁ Μαυρίκιος ἀπώλεσεν οὕτω τὰ κάλλιστα αὐτοῦ προτερήματα, ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἴδιον τῶν ἀσθενῶν καὶ ὀρηκτικῶν ψυχῶν νὰ κλίνωσι πάντοτε πρὸς τὰ ἄκρα, ἐξῆλθε τοῦ βορβόρου ἐκείνου, ὑβρίζων τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην. Ὑπάρχουσιν εὐγενεῖς ψυχαί, αἵτινες ἀναζωπυροῦνται καὶ ἀγνίζονται ἐν τῷ αἵματι τῶν ἰδίων τραυμάτων, ἄλλαι δὲ ὡς ἐρεθίζονται καὶ διαφθείρονται ἐντελῶς. Ὁ Μαυρίκιος ἡσπάζετο τὴν λοιδόρον ἐκείνην φιλοσοφίαν, τὴν σκώπτουσαν τὰ αἰσθήματα τὰ λεγόμενα ἐξημέμενα καὶ θεωροῦσαν ὡς ὀνειροπολήματα πάντα τὰ μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὸν κύκλον τῶν ὕλικῶν ἀπολαύσεων. Τὴν φιλοσοφίαν ταύτην τῶν προβαλάμων, ἣν ἄλλοτε ἐπρέσβευον οἱ ἐν ταῖς κωμωδαῖς ὑπηρεταί, ἀγγίξαι τινὲς τῆς ἐποχῆς μας ἠθέλησαν νὰ χαρακτηρίσωσιν ὡς τὸ δόγμα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς καλαισθησίας καὶ τῆς φιλοκαλίας. Αἱ ἐξαμβλωματικαὶ αὗται ψυχαὶ μίαν ἔχουσιν ἀσχολίαν, τὸ νὰ ταπεινώσῃ πᾶν τὸ ὑψοῦν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, φρονοῦσαι ὅτι ὁ ἐνθουσιασμός

καὶ ἡ ποίησις, ὁ ἡρώϊσμός καὶ ὁ ἔρωρ, ἡ πατρὶς καὶ ἡ ἐλευθερία, εἶναι λέξεις πλασθεῖσαι πρὸς διασκεδάσιν τῶν μικρονόων ἀνθρώπων. Ὁ Μαυρίκιος ἔγεινεν ἐντὸς ὀλίγου ὁ ἐνθερμος θιασώτης τῶν τοιούτων ἰδεῶν. Ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς αὐτῆς ὁδοῦ ταχέως προχωροῦμεν, ἀφοῦ ἅπαξ ἐκκινήσωμεν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν νομίζομεν ὅτι παίζομεν, ἀληθῶς δὲ παίζομεν ἐπὶ τινι χρόνῳ. Καίτοι πειρώμενοι ν' ἀποδείξωμεν τὸ ἐναντίον, πάντες ἔχομεν δυνάμει τὰ αἰσθήματα, ἅτινα περὶ ἐλαχίστου ποιούμεθα, πάντες γινώσκουμεν ὅτι περίστασις τις δύναται νὰ διεγείρῃ αὐτὰ ἐκ νέου καὶ ὅτι καλούμενα ἐπανέρχονται. Ἐπὶ τῆς πεποιθήσεως ταύτης ἐπαναπαύομενοι δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ἡ ἥθικὴ δύναμις φθείρεται διὰ τῆς τοιαύτης περὶ τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν κομπορρημοσύνης καὶ ἐπιδείξεως, αἴφνης δὲ ἀνακαλύπτουμεν ὅτι τὰ αἰσθήματα ταῦτα λοιδορούμενα καὶ ἐξυβριζόμενα ἀδιαλείπτως, ἀπεφάσισαν τέλος νὰ μᾶς ἐγκαταλείψωσι λαθραίως. Οὕτω δὲ ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἡμεθα καλλίτεροι ἢ ὅτι προσεπαυόμεν ν' ἀποδείξωμεν ἑαυτούς, γινόμεθα ἐπὶ τέλους οἱ ἐπεθυμοῦμεν νὰ φανῶμεν.

Ὁ Μαυρίκιος ἐστρέφετο ἐπὶ ἐνίοτε πρὸς τὸ Βαλτραβέρ, ἀλλὰ δεσμοὶ παντοῖοι περιέβαλλον καὶ ἐδέσμευον αὐτόν, ὅταν δὲ τις εἰσέλθῃ ἅπαξ εἰς τὰς ἀκάνθας τοῦ βίου, δυσκόλως ἐξέρχεται αὐτῶν. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ πατρός του τῷ ἐνεποιοῦν ὑπόκωπον ἐρεθισμόν, αἱ δὲ νοθεύει τῆς ἀγαθῆς μαρτυρίας καίτοι τρυφεραὶ καὶ μητρικαί, τῷ ἐνέπνεον οἶκτον καὶ ἀγανάκτησιν, καθότι ἡ νεολαία συρμὸν εἶχε τότε νὰ τιμᾷ ὀλίγιστα τοὺς γέροντας. Ἡ παλινδρόσους ἐτελεύτα, ἐπλησίαζε δὲ ἡ κοινωνικὴ ἐκείνη κρίσις, ἥτις ἐφάνετο ὡς μέλλουσα νὰ μεταβάλλῃ τὸν κόσμον, οὐδεμία δ' ἐποχὴ, νομίζω, ἀπέδειξε μείζονα περιφρόνησιν παντὸς κανόνος, μείζονα ἔλλειψιν παντὸς σεβασμοῦ. Ἐν ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἐμπλησθῇ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐκείνου τῆς ἐποχῆς πνεύματος, πρὸς ὃ ὠθουν αὐτὸν φυσικῶς ἡ ζέσις τοῦ αἵματος καὶ τὸ βίαιον τοῦ χαρακτῆρος. Φεῦ! πόσον διάστημα ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ νέου τούτου καὶ ἐκείνου, ὃν ἐγνωρίσαμεν κεκοσμημένον διὰ τσαύτης χάριτος καὶ παρέχοντα τσαύτας ἐλπίδας, τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόφρονά καὶ ἀξιέραστον. Τοιαῦται εἶναι αἱ ποιητικαὶ φύσεις, εὐθραυστοι ὡς ἡ ὕαλος, ἥτις ἀκεραία μὲν εἶναι λεία, θραυσθεῖσα δὲ γίνεται κοπτερά.

Ἐν τούτοις ὁ Μαυρίκιος περιήρχετο τοὺς Παρισίους, κατέτρωγε τὴν περιουσίαν του καὶ ἐκαλλιέργει τὴν διάνοιάν του τοσοῦτον μόνον, ὅσον ἦτο ἀναγκαῖον, ὅπως μὴ νομίσῃ τις ὅτι ἐφθασε τὴν προτεραιάν ἐκ τοῦ Κόγγου. Ὅπως τοῦναντίον τῶν γενναίων ψυχῶν, αἵτινες καιρίως πληγωθεῖσαι, ἀποσύρονται εἰς τὴν ἐρημίαν ἵνα θεραπευθῶσιν ἐν σιωπῇ, ἢ ἵνα ἀποθάνωσι, παρε-

δόθῃ ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὸν στρόβιλον τῶν χυδαίων διασκεδάσεων, ἐν ᾧ ἐβύθισεν αὐτὸν ἐπὶ μᾶλλον ἡ ἀργία καὶ ἡ ἀνία, ἡ τὰς θυέλλας τῶν παθῶν συνήθως παρακολουθοῦσα. Παράδοξον, τῇ ἀληθείᾳ, φάρμακον, τὸ πλύνειν διὰ βορβορίου τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς! Ἀξιολύπητος ὁ νέος ὁ μὴ σεβόμενος τὴν ἑαυτοῦ θλίψιν! Ὑβρίζων αὐτὴν ἀποδεικνύει ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος τῆς εὐδαιμονίας. Ὡς εὐμορφος καὶ γενναῖος καὶ ἄσωτος, ὁ Μαυρίκιος ἔγεινεν ἐντὸς μικροῦ γνωστός ἐν τῷ ἀμφιβόλῳ ἐκείνῳ κόσμῳ, ἐν ᾧ κατέφυγον τὰ ἥθη τῆς Ἀντιβασιλείας¹, ἀνευ τῆς χαρακτηριστικῆς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὐγενείας τῶν τρόπων καὶ ἀστειοσύνης. Ἐγείνε λόγος περὶ τῶν μονομαχιῶν καὶ τῶν ἱππῶν αὐτοῦ, περὶ τῶν χρεῶν του καὶ τῶν ἐρωτικῶν του ἄθλων. Ἀπὸ πτώσεως εἰς πτώσιν, ἀπὸ πτώσεως τέλος κατὰ πρόσωπον τὴν ἀκολασίαν, ἠτένισε δὲ τὸ τέρας χωρὶς νὰ ὠχριάσῃ καὶ ἐβρύφεν αὐτῷ τὸ ἐπίλοιπον τῆς νεότητός του.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν, εὗρεν αὐτόν ἡ τελευταία τοῦ πατρός του ἐπιστολή, ἐπιστολὴ ὠραία καὶ συγκινητικὴ, οὔτε ὀργὴν περιέχουσα ματαίαν οὔτε παιδαριώδη ῥητορικὴν.

Ὁ Μαυρίκιος ἀναγινώσκων αὐτὴν ἡσθάνθη διεγειρόμενα τὰ μᾶλλον εὐγενέστερα αὐτοῦ αἰσθήματα· ἀκούων τὴν σεβαστὴν ἐκείνην καὶ πεφιλημένην φωνήν, ἔχουσε δάκρυα θερμά, κραυγὴ δὲ ἀγάπης ἐξῆλθε τῆς πρὸ πολλοῦ σιωπῆς καὶ κεκλεισμένης καρδίας του. Ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ἀνεχώρει, διεβρόχυνε τοὺς ὀλεθρίους δεσμούς, ὅτε αἴφνης ἔμαθεν ὅτι ὁ πατὴρ του ἀπέθανε. Νέοι ὄντες καὶ μακρὰν, λησμονοῦμεν πολλάκις ὅτι αἱ ἡμέραι τοῦ ἡμετέρου πατρός εἶναι μεμετρημέναι, ἀναβάλλομεν δ' ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον μῆνα τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης ἡμῶν, σχεδὸν δὲ πάντοτε ἐπὶ τάφου προσφέρουμεν τὰ δάκρυα ἡμῶν καὶ τὴν ὑστερόβουλον εὐσέβειαν.

Ὁ Μαυρίκιος ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ἔπαθε δὲ πυρετὸν καὶ παραληρίαν. Ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν οἱ φίλοι του, ἢ κάλλιον εἰπεῖν οἱ συνένοχοί του, ἔσπευσαν νὰ τὸν περιστοιχίσωσιν, ὥστε ἡ συμβᾶσα αὐτῷ συμφορὰ ἀντὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ἀνοσιῶν δεσμῶν, συνέσφιγγεν ἀπεναντίας αὐτοὺς ἐπὶ μᾶλλον. Ἄλλως τε καὶ τί ᾔθελε πράξῃ ἐν Βαλτραβέρ; Ἀφοῦ λοιπὸν κατέβαλε ματαίαν προσπάθειαν, ὅπως γείνη κύριος τῶν παρασυρόντων αὐτὸν βορβορωδῶν ὑδάτων, προὔτιμησε ν' ἀφεθῇ εἰς αὐτά, καθότι δύσκολον εἶναι νὰ ἀνέλθῃ τις

1. Ἀντιβασιλεία, Régence, λέγεται κυρίως ἐν τῇ γαλλικῇ ἱστορίᾳ, ἡ μεταξὺ τοῦ θανάτου Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ τῆς ἐνθρονισμοῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' (1715-1723), ἀντιβασιλεύοντος Φιλίππου τοῦ δουκὸς τοῦ Ὁρλεάνς.

τὸ ῥεῦμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τόσον εὐκόλως κατέρχεται, τὸ δὲ βάραθρον εἰς τὸ ὁποῖον ᾄγει, ἔχει παράδοξον τινὰ γοητείαν, ἄγνωστον εἰς τοὺς ἐπὶ διαυγῶν μόνον καὶ ἡσύχων ὑδάτων ἀεῖ ποτε πλεύσαντας.

Ἐν τούτοις, ἡ πραγματικότης ὁσημέραι ἀπειλητικώτερα γινόμενη, ἐβασάνιζεν αὐτόν, αἱ δὲ δυσχέρειαι ἐπολλαπλασιάζοντο περὶ αὐτόν, καθότι ἡ σύγχυσις τῶν αἰσθημάτων, ἀνυπερθέτως φέρει εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν πραγμάτων ὅλων. Ὅπως καταπραῦνη τὴν ὕδραν τῶν χρεῶν καὶ πληρώσῃ τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ χαλινὸν βάραθρον, ὁ Μαυρίκιος ἠναγκάσθη νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν διὰ δημοπρασίας πώλησιν τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἶχε γεννηθῇ, καὶ τοῦ κτήματος τῶν πατέρων του, ἐπὶ τέλους δὲ κατήντησεν ἀνεπαισθήτως νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οὓς βλέπομεν ἐν Παρισίοις οὐδεμίαν ἔχοντας ἰδιοκτησίαν καὶ οὐδὲν ἐπάγγελμα, ἀλλ' ὅμως παίζοντας μεγάλας εἰς τὰ χαρτοπαίγνια ποσότητες χρημάτων καὶ ζώντας πολυτελῶς καὶ ἐπισκιάζοντας διὰ τοῦ ἀνεξήγητου καὶ ἀναιδοῦς αὐτῶν πλούτου τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, οὓς περιφρονοῦσιν, οἵτινες ὅμως καὶ αὐτοὶ τοὺς περιφρονοῦσιν ἐπὶ μᾶλλον.

Ὅτι δὴ ποτε πράξωμεν ὅπως ἀποφύγωμεν αὐτὴν, ἔρχεται στιγμὴ καθ' ἣν ἡ εἰμαρμένη ὡς ἀδυσώπητος δανειστὴς κρούει τὴν θύραν μας, ἔχουσα ἀνὰ χεῖρας τὸν ἰσολογισμόν αὐτῆς. Μάτην δ' ὅταν παρουσιάζεται, προσπαθοῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν τὴν πληρωμὴν, ἐκόντες ἀκόντες ἀναγκαζόμεθα νὰ τακτοποιήσωμεν τὰς ληψοδοσίας ἡμῶν.

Ἐβρέθη ἐπανειλημμένως ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι παίγιον τῆς Τύχης. Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν γνωρίζω λογικὴν μᾶλλον ἀδυσώπητον καὶ μᾶλλον ἰσχυράν τῆς λογικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὰ πάντα ἐν αὐτῷ εἶναι συνηρολογημένα, εἰς τὸν εἰδότα δὲ νὰ διακρίνῃ τοὺς ὅρους τῆς λογικῆς ταύτης καὶ νὰ περιμένῃ μεθ' ὑπομονῆς τὸ τέλος, δὲν ὑπάρχει συλλογισμὸς ἀκριβέστερος. Οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὸν Μαυρίκιον, ὃ, τι ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ συμβῇ, καὶ συνέβη. Ἡ μοιραία ὥρα εὗρεν αὐτὸν ἐντὸς στενωποῦ, ἐξ ἧς διὰ τῆς αὐτοκτονίας μόνον ἢ τῆς ἀτιμίας ἡδύνατο νὰ ἐξέλθῃ.

Ἦτο ψυχὴ διεφθαρμένη, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μοχθηρά, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς μεγίστης αὐτοῦ παραφορᾶς, ἡδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τὰ παραδόξως πῶς ἀλλοιωθέντα ἔχον εὐγενοῦς καταγωγῆς καὶ ἐμφύτου μεγαλοψυχίας. Μεταξὺ ἀνθρώπων, παρ' οἷς ἡ ἐνδεῖα τῆς ἀνατροφῆς γαυριᾷ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πολυτελείας τῶν ἐπίπλων, ἐν τῇ τύρβῃ ἐκείνῃ τῶν νεοπλούτων, ἐν ᾗ δύναται τις νὰ ἴδῃ ὡς ἐν ταῖς Κομφενομέναις τοῦ Μολιέρου, ἀμαξήλατας ὑποκρινόμενους τοὺς μαρτυροῦντες, ὁ Μαυρίκιος διετήρησε τρόπους ἱπποτικῶν καὶ κοσμίων, πνεῦμα τολμηρὸν καὶ ὑπερήφανον, λαμ-

πρὸν δ' ἐπὶ στιγμὴν ἐξέπεμψε λάμψιν ἐν τῇ ζοφερᾷ νυκτὶ ἐν ᾗ εἶχεν ἀποπλανηθῇ. Μεταξὺ τῶν δύο διεξόδων τῶν παρουσιαζομένων αὐτῷ, ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐδίστασεν. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἥθικὴ αὐτοῦ αὐτοκτονία εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐπιτελεσθῇ, ὑπελείπετο δ' αὐτῷ μόνον νὰ ταφῇ, ἡ δὲ κατατήκουσα αὐτὸν ἀνία καὶ ἡ ἀηδία, ἣν πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς πάντα ἡσθάνετο, ὥθουν αὐτόν, κατ' ἀνάγκην, πρὸς τὴν τοιαύτην χυδαίαν ἐκβασιν, ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν δὲν ἦτο σπάνιον νὰ βλέπῃ τις παιδίᾳ εἰκόσασετ' ἀπολέσαντα πᾶσαν ἐν τῷ βίῳ ἐλπίδα.

Ἀφοῦ ἅπαξ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, μὴ συγκατατιθέμενος, ἐν ᾗ διετήρει, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ταπεινώσει του, ὑπερηφανείᾳ, νὰ ἀφήσῃ τὴν ζωὴν ὡς ὀφειλέτης ἀναξιόχρεως φεύγων ἐνώπιον τῶν κλητῶν, ἐπώλησε τὸ ἀγροκήπιον, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχεν ἀφήσει ἀνέπαφον χάριν τῆς Μαγδαληνῆς. Καίτοι δὲ διατηρήσας ἀμυδρὰν τὴν μνήμην τῆς ἐξαδέλφης του, εἶχε προῖδει οὐχ ἥττον τὴν πιθανὴν αὐτῆς πενίαν.

Ἄμα μαθὼν ὅμως ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε λάβει ὡς νόμιμον αὐτῆς κτῆμα τὸ Βαλτραβέρ, ἐξεποίησεν, ὅπως καλύψῃ νέα χρέη, τὸ μόνον λείψανον τῆς πατρικῆς κληρονομίας. Ἐπειτα δὲ αἰσθανόμενος τὴν ἀόριστον ἐκείνην τῶν συγκινήσεων ἀνάγκην, τὴν οὐδέποτε ἐν ἡμῖν σθεννυμένην, ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ πρὶν ἢ ἀποθάνῃ τὴν χώραν, ἐν ᾗ εἶχε γεννηθῇ.

Ἡ εἰς τὸν γενέθλιον τόπον ἐπίσκεψίς του αὕτη, δι' ἧς ἤλπιζε νὰ ἀναζωπυρήσῃ τὴν νεότητά του, κατέδειξεν αὐτῷ ἐναργῶς τὴν γυμνότητα καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ βίου του. Μόλις ἀνεγνώρισε τὰς ἀτραπούς, τὰς ὁποίας εἶχε τοσάκις διατρέξει μεταξὺ τῆς μαρτυρίας καὶ τοῦ ἱππότου, εἶδε δὲ ἀνευ συγκινήσεως τὴν λαμπρὰν ἐκείνην φύσιν, ἣν τόσον ἡγάπησε καθ' ἣν ἐποχὴν ἦτο ὠραῖος καὶ νέος ὡς αὐτὴ. Ὅτε ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἶχεν ἀποθάνει ὁ πατὴρ του, οὐδὲ ἐν δάκρῳ ἔπεσεν ἀπὸ τῶν ξηρῶν βλεφάρων του. Δικαία τῶν μεμολυσμένων ψυχῶν τιμωρία, αἵτινες ἀφοῦ ἐξύβρισαν πᾶν ὃ, τι ἐπὶ τῆς γῆς ἱερόν καὶ ὅσιον, τολμῶσι νὰ πλησιάζωσιν εἰς τὰ νάματα τῶν ἁγίων συγκινήσεων. Χάλικας μόνον ἐν αὐτοῖς εὐρίσκουσι.

Δεινῶς ἠθέλωμεν ἀπατηθῇ πιστεύοντες ὅτι ὁ νέος οὗτος ἦτο δυνατόν νὰ ἀνακαινισθῇ πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς. Δειττοῦργος ὢν τῆς ἡδυπαθοῦς καλλονῆς, πῶς ἡδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν παρθενικὴν ἐκείνην καλλονήν; Οὐ μόνον βλέπων αὐτὴν δὲν κατέγοητεύθη ὑπὸ τῶν χαρίτων αὐτῆς, ἀλλὰ τοῦναντίον ἀφοῦ τὴν παρετήρησε μετὰ περιεργίας, ὡς ἡδύνατο νὰ παρατηρήσῃ ἀνδριάντα τινὰ ἢ εἰκονογραφίαν, ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του οὐδένα εἶχε χαρακτῆρα, ἡσθάνθη δὲ μόνον παρ' αὐτῇ τὸ αἰσθημα ἐκεῖνο τῆς στενο-

χωρίας και της συστολής, ὅπερ αἰσθάνονται συνήθως οἱ ἐκδεδιγμένοι, ἀπαντώντες κατὰ τύχην γυναῖκα ἀγνὴν. Ἀπῆλθε δὲ ὡς εἶχεν ἔλθει οὐδὲν οὐδενὶ εἰπὼν.

Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Παρισίους, ἔσπευσε νὰ διαρρυθμίσει τὰς ὑποθέσεις του. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἤδη, εἶχεν ἀποπέμψει τοὺς ὑπηρέτας του καὶ πωλήσει τὰς ἀμάξας του. Διὰ τοῦ τιμήματος τοῦ ἀγροκηπίου ἀπέτισε τὰ τελευταῖα αὐτοῦ χρέη, ἔμενον δ' αὐτῷ χίλια περίπου φράγκα, τὰ ὅποια ἤρουν ὅπως φθάσει εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοπορίας του. Ἐλευθερος πάσης φροντίδος, ἀπεφάσισε νὰ διέλθῃ ἐν τῇ ἐρημίᾳ τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς του ἡμέρας· καὶ εἶχε μὲν κακῶς ζήσει, ἀλλ' ἤθελε τοῦλάχιστον ν' ἀποθάνῃ καλῶς, δηλαδὴ μετ' ἀξιοπρεπείας, καθότι ὁ δυστυχὴς οὐδεμίαν ἔχων πίστιν, οὔτε περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐφρόντιζεν ἄλλως οὔτε περὶ τοῦ Θεοῦ, οὐδ' αὐτὴ δὲ ἡ εἰκὼν τῆς Μαγδαληνῆς ἐφώτισε τὴν πρόωρον τοῦ βίου του ἐσπέραν, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐμνήσθη τῆς γλυκείας αὐτῆς μορφῆς. Ἐν τῇ φιλαυτίᾳ του δὲν ἐνεθυμήθη ὅτι ἐπέκειτο δίκη, καθιστώσα καὶ πάλιν προβληματικὴν τὴν περιουσίαν καὶ αὐτὴν τὴν τύχην τῆς ἐξαδέλφης του.

Ἡ ὥρα ἤγγιζεν, ἐὰν δ' εἰσέτι περιέμενε, τοῦτο δὲν προήρχετο ἐκ φόβου τινὸς ἢ δισταγμοῦ, ἀλλὰ μετὰ τοσοῦτους κόπους καὶ ματαίαν ἀνησυχίαν, ἀπῆλθεν ἀσμένως τῆς γαλήνης καὶ τῆς σιωπῆς, αἵτινες περιβάλλουσι τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, ὅτε ἐκπληρώσασα τὴν ἐντολὴν τῆς καὶ ἐτοίμη οὖσα πρὸς ἀναχώρησιν, οὐδεμίαν ἔχει πλῆρον ἐν τῷ κόσμῳ ἀσχολίαν. Τὰ πάντα προοιῶνιζον τὴν ἀμετάτρεπτον αὐτοῦ ἀπόφασιν. Εἶχε γράψει πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν τὸν τελευταῖον αὐτοῦ ἀσπασμόν. Τὰ πιστόλιά του ἦσαν πλήρη, πλειστάκις δ' εἶχε θέσει ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὰ χάλκινα αὐτῶν χεῖλη, ὥσειθέλων νὰ συνειθίσῃ τὸ ψυχρὸν τοῦ θανάτου φίλημα. Τέλος, κατέστρεψε πᾶν ἔχνος τοῦ παρελθόντος, ὅπως παρὰ δὲ πτώμα μόνον εἰς τὰ πολυπράγμονα τῶν πολλῶν σχόλια.

Ζ'

Ἐξελθὼν τὸ πρῶτ' ὁ Μαυρίκιος, ἐπανῆλθε τὸ ἐσπέρας διατρέξας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὰ πέριξ τῶν Παρισίων δάση. Ἡ ζωὴ ἐφαίνετο αὐτῷ εἰς ἄκρον φορτικὴ, βαθέως δ' ἠσθάνετο τὸ μηδαμινὸν τῆς καρδίας του καὶ τὴν ἐξάντλησιν τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων. Ἐπιστρέφων οἶκαδε ἀνέφξε κιβώτιον, ἐν ᾧ ἔκειντο συσσωρευμέναι φύρδην μίγδην αἱ ἐπιστολαί, ἃς ἐν εὐτυχαστέροις καιροῖς εἶχε λάβει. Ἐπιστολαὶ οἰκογενειακαὶ καὶ ἐρωτικά, ἄνθη ἀπεξηραμένα, ταινίαι ἐφθαρμένα, βόσπρυχοι, ὀλόκληρον ἐν λόγῳ τῆς νεότητός του τὸ ποίημα κατέκειτο ἐκεῖ. Ἀνοίγων τὸ κιβώτιον τοῦτο διὰ χειρὸς οὐχὶ ἄγαν εὐσεβοῦς οὐδὲ συγκινημένης, ἐταράχθη οὐχ ἥττον δ-

σφραϊνόμενος τὴν εὐωδίαν ἐκείνην τῶν εὐδαιμόνων ἡμερῶν, τὴν ὡς ἐαρινὴν αὖραν ἐξ αὐτοῦ ἐξελοῦσαν. Μεταξὺ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἀνέγνωσε πρὶν ἢ καύσῃ αὐτάς, ἡ τύχη παρενέβαλεν ἐκείνην, ἣν εἶχε γράψει αὐτῷ ἄλλοτε ἡ ἐξαδέλφη του ἐν ἀγνοίᾳ τῆς μαρτυρίας καὶ τοῦ ἱππότου, πρῶτον δὲ ἤδη ἀνέγνω αὐτὴν ὀλόκληρον μειδιῶν ἐπὶ τῇ ἐν αὐτῇ ἀφελείᾳ χάριτι. Ἀφοῦ τὸ πῦρ τὰς ἀπετέφρωσεν ὅλας, ὁ Μαυρίκιος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κενοῦ κιβωτίου μικρογραφίαν, ἣν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐθεώρησε σύντομος καὶ σκυθρωπός. Ἦτο ἡ εἰκὼν τῆς πρώτης, τῆς μόνης γυναικός, ἣν ἠγάπησεν. Ἡ μορφή της ἦτο εὐειδής, ἀλλ' εἶχε καλλονὴν ἀπαισίαν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν ἐξετάζοντα δ' αὐτὴν καλῶς ἐφαίνετο ὥσει σφιγξ μυστηριώδης, προτείνουσα ὡς αἰνιγμα εἰς τοὺς διαβάτας τὴν καρδίαν της, καὶ κατατρώγουσα τοὺς ἄφρονες τοὺς πειρωμένους νὰ λύσωσι τὸ αἰνigma τοῦτο. Μετὰ τινὰς στιγμὰς ὁ Μαυρίκιος ὑπὸ μίσους καὶ ὀργῆς κινούμενος ἔρριψε μακρὰν αὐτοῦ τὴν μικρογραφίαν, ἥτις ἐθραύσθη πεσοῦσα ἐπὶ τῆς πλακῆς τῆς καμίνου, ἔπειτα δ' ὥσει ἐξάντληθεις ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης πράξεως, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καλύπτων τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν. Μίαν περίπου ὥραν ἔμεινεν οὕτως, ἐγείρων δ' αἶφνης τὴν κεφαλὴν εἶδεν ἰσταμένην ἐνώπιόν του τὴν Μαγδαληνὴν μελαγχολικῶς μειδιῶσαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἀπάτη τῶν ἐξηγηγεμένων αὐτοῦ αἰσθήσεων, ἐπὶ στιγμὴν ἐπίστευσεν ὅτι ἔβλεπε τὸν ἄγγελον τοῦ θανάτου παριστάμενον αὐτῷ, ἀλλὰ ταχέως ἀπέκρουσε τὰς ποιητικὰς ταύτας εἰκόνας.

— Σὺ εἶσαι! σὺ Μαγδαληνὴ! τί θέλεις; τί ζητεῖς; Πῶς ἦλθες; Ὅπως δὲ εἶναι ἐδῶ ἡ θέσις σου.

— Ναὶ ἐγὼ εἶμαι, ἐξαδέλφε, ἀπεκρίθη ἡ νεανὺς οὐδόλως ἐκ τῶν ἀποτόμων λόγων του πτοηθεῖσα. Ἐγὼ εἶμαι ἡ μᾶλλον ἡμεῖς εἴμεθα, καθότι ἡ Ὁρσόλα εἶναι μαζί μου, περιμένει ἔξω ἐν τῷ προθαλάμῳ. Δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν πείσω νὰ μ' ἀποχωρισθῇ, ἵσως δὲ θὰ εὐχαριστηθῇ βλέπων αὐτὴν ἐνίοτε.

— Τί ἰδέα σὰς ἦλθε ν' ἀφήσετε τὴν οἰκίαν σας; ἠρώτησεν ὁ νεανίας. Πῶς ἦλθετε εἰς τὴν αἰσχροὴν ταύτην πόλιν; δὲν ἠξεύρετε ὅτι ἐδῶ ἀποθνήσκει τις ἐξ ἀηδῶν καὶ λύπης καὶ ἀθυμίας. Παιδιά μου, ἀπέλθετε ὅσον τάχιστα καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ Βαλτραβέρ καὶ εἰς τὰ δάση σας.

— Εἶσαι εὐκόλος, ἐξαδέλφε, ἀπήντησεν ἡ Μαγδαληνὴ. Δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἔχασα τὴν δίκην μου, ὅτι τὸ Βαλτραβέρ δὲν μοὶ ἀνήκει πλέον, καὶ ὅτι εὐρίσκομαι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς ἣν εὐρίσκω τὴν φθινοπωρινὴν ἐκείνην ἐσπέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ ἀπῆντησας εἰς τὰ δάση ἐκεῖνα, ὅπου μὲ συμβουλεύεις νὰ ἐπιστρέψω;

— Τὸ Βαλτραβέρ δὲν σοὶ ἀνήκει! ἔχασες

τὴν δίκην! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος ἔντρομος. — Ναὶ ἐξαδέλφε, ἀλλ' ἐγὼ δὲν λυποῦμαι τὰ πλούτη μου, λυποῦμαι μόνον ὅτι δὲν ἐσεβάσθησαν τὴν θέλησιν τῆς ἀγαπητῆς μαρτυρίας μας. Σ' ὁμολογῶ προσέτι ὅτι ἠλπίζα νὰ λάβῃς ποτὲ ἐκ νέου κατοχὴν τοῦ κτήματος τούτου ἢ σὺ ἢ τὰ τέκνα σου.

— Τὰ τέκνα μου οὐδενὸς θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην, περὶ ἐμοῦ δὲ δὲν πρόκειται, εἶπε συντόμως ὁ Μαυρίκιος. Διὰ τί νὰ μὴ δεχθῇς τὸ ἀγροκήπιον ὅτε σοὶ τὸ προσέφερα; διατί μὲ ἄφησας νὰ τὸ πωλήσω; διατί δὲν μὲ εἶπες τότε ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ μείνης ἄνευ πόρου ζωῆς; Τί θὰ γείνης τώρα;

— Μὴ μὲ ἐπιπλήττης, ἐξαδέλφε. Βλέπεις ὅτι δὲν ἀμφιβάλλω περὶ σοῦ, ἀφοῦ πρὸς σὲ ἀποτείνομαι. Σὲ διαβεβαίω ὅτι οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασα. Εἶπον κατ' ἐμαυτὴν. Ὁ ἐξαδέλφός μου εἶναι τὸ μόνον στήριγμα, τὸ ὁποῖον δύναμαι τοῦ λοιποῦ νὰ ἐπικαλεσθῶ. Ἠξεύρει ὅτι ἠγάπησα τρυφερώτατα τὸν γέροντα πατέρα του καὶ ὅτι εἶμαι καλὴ νέα, ἀξία τῆς μερίμνης του. Τὸν γνωρίζω, εἶναι γενναῖος. Θὰ τεθῶ ὑπὸ τὴν προστασίαν του, εἶμαι δὲ βεβαία ὅτι δὲν θὰ μ' ἀποκρούσῃ. Ἡτοίμασα λοιπὸν τὸ μικρὸν μου δέμα ὡς ὅτε ἀνεχώρησα ἐκ Μονάχου, καὶ ἀφοῦ ἀπεχαιρέτισα τὸν φιλόξενον οἶκον, ἐν ᾧ ἐπὶ τοσοῦτον ἔζησα, ἐκίνησα καὶ ἦλθα. Μαυρίκιε, δὲν ἔκαμα καλὰ; Νομίζεις ὅτι ἔπρεπε ἄλλως νὰ πράξω;

Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἀπήντησε. Καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου προσέβλεπε τὴν Μαγδαληνὴν ὡς ἄνθρωπος μὴ εἰδὼς ἐὰν κοιμᾶται ἢ ἐὰν γρηγορεῖ, εὐκόλως δ' ἠδυνάτο τις νὰ μαντεύσῃ ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου του, τί ἐν τῇ ψυχῇ του συνέβαινε. Ἡ Μαγδαληνὴ προσεποιήθη ὅτι δὲν εἶδε τίποτε, ἀλλ' ὅμως προσέθηκε μετ' ἀξιοπρεπείας.

— Πρὸ πάντων, ἐξαδέλφε, μὴ νομίσῃς ὅτι θὰ σοὶ γείνω βάρος, δὲν ἀξίω νὰ μεταβάλης κατ' οὐδὲν τὰς ἐξέεις σου καὶ νὰ θυσιάσῃς τὴν ἐλευθερίαν σου. Αἱ ἰδικαὶ μου ἐξέεις εἶναι ἀπλάϊ, ἀρκοῦμαι εἰς ὀλίγα, ἢ δὲ πενία μου δὲν θὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν πλοῦτόν σου. Θὰ σὲ παρακαλέσω μόνον ν' ἀναβάλῃς ἐπὶ τινὰ χρόνον τὸ μελετώμενον ταξιδίδιόν σου. Βεβαίως δὲν θὰ μ' ἀφήσῃς μόνον, ἄνευ προστασίας ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖς αἰσχροὴν. Θὰ μείνης, δὲν θ' ἀναχωρήσῃς. Ὁ εὐγενὴς πατήρ σου, ἡ ἀγαθὴ μαρτυρία σὲ παρακαλοῦσι δι' ἐμοῦ, σὲ παρακαλεῖ δὲ καὶ ἡ μήτηρ μου, ἥτις ἀποθνήσκει μ' ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς της. Ἐνθυμοῦ τὴν ἐπιστολήν, ἣν μόνον κληρονομίαν μὲ ἄφησεν. Ἐὰν τὴν ἐλησμονήσας, Μαυρίκιε, ἰδοὺ ἀνάγνῃ αὐτήν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Μαυρίκιος οὐδέποτε εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολήν ταύτην. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκέψεων, αἱ ὁποῖαι τὸν ἐτάραττον

ἤδη, δὲν εἶναι ἀπορίας ἄξιον ὅτι ὁ νεανίας δὲν ἐφρόντισε νὰ ἐξελέγξῃ τοὺς τίτλους, τοὺς βεβαιούντας τὴν ταυτότητα τῆς Μαγδαληνῆς, οὐδὲ νὰ ἰδῇ πῶς ἡ ἐν Μονάχῳ θεία του ἔγραφε τὴν γαλλικὴν. Ὁ πατήρ του τῷ εἶχεν εἰπεῖ· Ἴδου ἡ ἐξαδέλφη σου· αὐτὸς δ' εἶχεν ἀσπασθῇ τὴν ξένην χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἄλλο τι. Ἐξ ἀμνηχανίας μᾶλλον ἢ περιεργίας, ἔλαβε μηχανικῶς τὴν ἐπιστολήν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Μαγδαληνῆς, διήλθε δὲ αὐτὴν μετ' ἀδιαφορίας.

Ὅπως δὲ ὅμως ἡ καρδία αὐτοῦ δὲν ἦτο ἐντελῶς πεπωρωμένη, ἀλλ' ἐκέκτο εἰσέτι εὐαισθησίαν τινά, ἣν ἠδύνατο νὰ κινήσῃ μεγάλη τις συγκίνησις. Ὁ Μαυρίκιος εἶχε διατηρήσει πρὸ πάντων, καίτοι οὐχὶ ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἀκμῇ, τὴν πολυτιμοτάτην ἅμα δὲ καὶ ὀλεθριωτάτην τῶν διανοητικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἥτις διεγειρομένη ἐν ἡμῖν πρώτῃ, ἀποθνήσκει τελευταία, τὴν εὐεργετικὴν ἅμα δὲ καὶ φθοροποιάν, τὴν δηλητηριώδη καὶ θεραπευτικὴν, τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν τὴν ὡς ἄδου βάσανος ἢ ὡς οὐρανία γοητεία εἰς τὰς θλίψεις ἡμῶν ἢ τὴν χαρὰν προστιθεμένην, ἐνὶ λόγῳ τὴν φαντασίαν.

Ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολήν ἐκείνην, ἥς τοὺς ἡμισθέστους χαρακτῆρας εἶχεν ἴδει τὸ πρῶτον ὁ πατήρ του, ἐνεθυμήθη κατ' ὀλίγον ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς φθινοπωρινῆς ἐσπέρης, καθ' ἣν ἐνεφανίσθη αὐτῷ ἡ Μαγδαληνὴ. Εἶδε τὸ σκιερὸν δάσος, τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τὰς κιγκλίδας τοῦ κήπου, ἐπὶ τοῦ ἐξώστου δέ, οὗ ἡ μικρὰ Γερμανὶς ἀνέβαινε τὰς βαθυΐδας, τὸν ἱππότην καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐγειρομένους, ὅπως τὴν ὑποδεχθῶσιν. Αἱ ἀμνηστῆσαι αὗται τὸν συνεκίνησαν, βυάκιον δὲ καθαροῦ ὕδατος ἀνέβλυσε τῶν ξηρῶν τοῦ βράχου πλευρῶν. Ὅτε δ' ἐφθασεν εἰς τὰς τελευταίας γραμμὰς τὰς εἰς αὐτὸν ἀπευθυνομένας, ὅτε ἀνέγνωσε τὰς λέξεις ταύτας· «Καὶ σὺ, ὃν δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ πρὸς ὃν αἰσθάνομαι μητρικὴν στοργήν, υἱὲ τῆς ἀδελφῆς μου, ἐὰν ἔχῃς τὴν ψυχὴν τῆς μητρός σου, θὰ φανῇς ἀγαθὸς καὶ ἀδελφικός πρὸς τὴν ἀγαπητὴν μου Μαγδαληνὴν...», ὁ βράχος ἐρράγη, ἡ δ' ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον αἰχμαλώτος πηγὴ ἔρρευσεν ἄφθονος καὶ ὀρμητικῆς. Ἐνθ' ὁ Μαυρίκιος προσεπάθει νὰ καταστείλῃ τὰ δάκρυά του, κρύπτων τὸ πρόσωπόν του εἰς τὰ προσκεφάλαια τοῦ ἀνακλίντρου, ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἐθεώρει σοβαρὰ καὶ τεθλιμμένην, ὡς μήτηρ ἰσταμένη παρὰ τῇ κοιτῇ τοῦ νοσοῦντος τέκνου της.

— Μαυρίκιε, φίλε μου, ἀδελφέ μου, τί ἔχεις ἠρώτησε διὰ φωνῆς γλυκείας.

Τὴν ἐκάθισε πλησίον του, τὴν ἔλαβε τῆς χειρός, ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῆς συγκινήσεως διηγήθη ὅτι ἐκ τοῦ βίου του ἠδύνατο νὰ διηγηθῇ χωρὶς νὰ ἐκφοβίσῃ τὴν ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ κρεμαμένην παρθενικὴν ψυχὴν. Εἶπε τὴν ἀπώλειαν

τῶν ἐλπίδων του, τὰς παρεκτροπὰς, εἰς ἃς ὤθησεν αὐτὸν ἡ θλιψὶς καὶ ἡ ἀνία, τὰς παραφορὰς, τὴν καταστροφὴν τῆς περιουσίας του, τὴν ἀηδίαν, ἣν πρὸς τὸν βίον ἠσθάνετο, τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ν' αὐτοκτονήσῃ. Εἶπε τὰ πάντα, εὐκόλως δὲ δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὅποια τις ὑπῆρξεν ἡ διήγησις ἐκείνη. Ὁ Μαυρίκιος παρέστησεν ἑαυτὸν μετὰ κρυφίας τινὸς αὐταρεσκειᾶς, ὡς ἦρωα τῆς ἀπογοητεύσεως, ὡς ποιητικὸν θυμὸν τῆς πραγματικότητος τοῦ βίου. Τοσοῦτος εἶναι ὁ περὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν τύφος! Ὑπῆρχον τότε ἐν τῇ κοινωνίᾳ θεωρεῖται τινὲς παριστώσαι τὴν ἀκολασίαν ὡς τὴν μόνην διέξοδον τῶν γενναίων ψυχῶν. Ὁ Μαυρίκιος ὑπέδειξε τοιοῦτόν τι, ἡττιάσατο δὲ τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ μεμφόμενος τὴν κοινωνίαν ὅλην, ἑαυτοῦ μόνον ἐφείσθη.

Ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἤκουε μετὰ λύπης ἅμα δὲ καὶ αἰκτου, ὅτε δ' ἔπαυσε λέγων, ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ σιωπηλὴ καὶ σκεπτικὴ.

— Εἶναι παράδοξος ἱστορία, εἶπεν αἰφνης, ἀνυψῶσα φαιδρῶς τοὺς ὠραίους αὐτῆς ὀφθαλμούς· δυστυχῶς ἀναγκάζομαι νὰ σοὶ ὁμολογήσω ὅτι τίποτε σχεδὸν δὲν ἐνόησα. Ὑπερβαίνει τὴν διάνοιαν πτωχῆς κόρης, ἐρχομένης ἐκ τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔζησεν ἀπλῶς ἐν τῷ μέσῳ ἀνθρώπων τιμίων καὶ ὀλιγαρκῶν. Δὲν ἐσυνείδησα ἐκεῖ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐκτακτὰ αἰσθητά καὶ ἐφρόνουν μέχρι τοῦδε, ὅτι ἡ ζωὴ καίτοι ἔχουσα πολλὰς περιπετείας, εἶναι λαμπρὸν τοῦ θεοῦ δῶρον. Ἐξ ὧν εἶπες, τὸ μόνον σαφὲς εἶναι, ὅτι κατεσπατάλησας τὴν περιουσίαν σου καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν δὲν ἔχω τίποτε, σὺ δ' ἔχεις ἄλλα τόσα. Δὲν εἶναι λόγος ἀπελπισίας. Ἀλλὰ εἰπέ μοι καὶ σὺ τῶρα τί θὰ γείνης; τί θὰ κάμης; Ὁ αὐτοκτονήσας; Δὲν εἶναι πλέον δυνατόν. Δὲν ἦλθον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν περιουσίαν σου μόνον, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν ἀγάπην σου. Καίτοι πτωχός, εἶσαι οὐχ ἥττον ὁ φυσικὸς καὶ νόμιμος προστάτης μου. Κρίνε καὶ σὺ. Δι' μητέρες μας ἦσαν ἀδελφαί, ἀμφοτέραι μᾶς βλέπουσι καὶ μᾶς ἀκούουσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ὅτε ἔκρουσα τὴν θύραν σου, ὁ πατήρ σου μὲ ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἔγεινα ἡ ἀγαπητὴ αὐτοῦ θυγάτηρ. Ἐγὼ σὲ ἀντικατέστησα παρ' αὐτῷ, ἐγὼ ὑπῆρξα τὸ τελευταῖον τοῦ γήρατός του μειδίαμα, ἐγὼ παρέστην εἰς τὸν θάνατόν του, ἐγὼ ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀλλ' ὅμως ἀπορφανισθεῖσα καὶ δεύτερον, ἰδοὺ εὐρίσκομαι μόνη ἄνευ πόρων ζωῆς, ἄνευ προστασίας, πλὴν τῆς σῆς, ἐντὸς κόσμου πλήρους ἀγνώστων ὑφάλων. Μαυρίκιε, ἀποκρίνου, φρονεῖς ὅτι ἡ ζωὴ σου σοὶ ἀνήκει;

Ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καθηκόντων τούτων τῶν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐνσκηπτόντων, ὁ Μαυρίκιος ἔφριξεν ἀναγκάζομενος νὰ ζήσῃ, ὅπως ἤθελε φρίξει ἄλλοτε ἀναγκάζομενος ν' ἀποθάνῃ, ἐθεώρησε δ' ἑαυτὸν ὡς δεσμώτην,

ὅστις καθ' ἣν στιγμὴν βλέπει λυομένας τὰς ἀλύσεις του, αἰσθάνεται ὅτι ἔτι μᾶλλον στερεοῦνται. Ἀπῆντησε δ' ἐκδηλῶν μεγίστην ἀπελπισίαν. Τί ἡδύνατο νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῆς ἐξαδέλφης του, ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν δυνάμενος; Πῶς ἡδύνατο νὰ τὴν βοηθήσῃ ὁ ὑπὸ τὸ ἄχθος τῆς εἰμαρμένης καμπτόμενος;

— Φύγε, ἀναχώρησον, ἄφες με! ἀνέκραξεν ἔξω ἑαυτοῦ. Σεβάσθητι τὴν δυστυχίαν μου! μὴ μὲ ὑβρίζῃς ἐν τῇ ἀπογνώσει μου. Ἐκ τῆς ἀκτῆς, ἐφ' ἣς ἵστασαι, μὴ κάλει εἰς βοήθειαν τὸν πνιγόμενον, μὴ θέλε στήριγμα τὸν ὑπὸ τῆς θυέλλης σαλευόμενον κάλαμον!

— Φίλε, ἀπῆντησεν ἡ Μαγδαληνὴ, στήριχθῶμεν ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ θέλωμεν ἀντιστῆ εἰς τοὺς ἐναντίους ἀνέμους, τείνωμεν πρὸς ἀλλήλους χεῖρα βοηθείας καὶ θέλωμεν σωθῇ τῶν ἀπειλούντων ἡμᾶς ὑδάτων, θέλωμεν δὲ φθάσει ὁμοῦ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐφ' ἣς οὐδ' ἐγὼ εὐρίσκομαι, ὡς λέγεις. Ἐχε θάρρος, Μαυρίκιε! Ἀντὶ νὰ κλαίῃς τὴν τύχην σου καὶ νὰ θέλῃς νὰ ταφῇς, ἐγέρθητι. Ὁ θάνατος εἶναι ἄγονος ἐξίλασμός. Ζῆθι καὶ ἔσο τέλος ἀνὴρ. Ἡ πραγματικότης μόνη εἶναι γόνιμος, ἀρκεῖ νὰ ἐννοῇ τις καὶ ν' ἀγαπᾷ αὐτήν. Εἴμεθα μὲν πτωχοί, ἀλλὰ πρὸς τί ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν νοῦν, τὴν ῥώμην καὶ τὴν υἱείαν; Ὁ ἀπράξωμεν, φίλε μου, ὅ,τι ἔπραξαν καλλίτεροί μας, ὅ,τι ἔπραξαν ἄλλοτε ἡ μαρκτησία καὶ ὁ ἱππότης. Ὁ ἀεργασθῶμεν ὡς τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἰδέα αὕτη δὲν ἐφάνη καταγοητεύσασα τὸν Μαυρίκιον, ὅστις διὰ βιαίας χειρονομίας ἐξεδήλωσεν ὀργὴν καὶ περιφρόνησιν.

— Ὁ ἀκατασκευάστω παιγνίδι, αἱ; ἠρώτησεν ἀνασεῖων τοὺς ὤμους.

— Διὰ τί ὄχι, ἐξάδελφε. Μήπως δὲν κατεσκευάστω παιγνίδι ὁ πατήρ σου; ἢ μήπως ἦτο ἀγενέστερος σοῦ;

Ὁ Μαυρίκιος ἠγέρθη, περιελθὼν δὲ δις τὸ δωμάτιον, ἔστη αἰφνης ἐνώπιον τῆς Μαγδαληνῆς.

— Ἀποφάσισον Μαυρίκιε! ἀνέκραξεν εὐτόλμως ἡ νέα.

— Λοιπὸν εὐχαριστήσου, εἶπε δι' ὕφους ἤμιστα φιλόφρονος. Ὁ ἀπράξω ὅ,τι δὲν ἤθελα βεβαίως πράξει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, θὰ ζήσω.

— Εὐχαριστῶ, ἐξάδελφε! εἶπε συγκινηθεῖσα ἡ Μαγδαληνὴ. Εἶσαι ἀγαθός, ἤξευρα ὅτι δὲν θὰ μ' ἀποκρούσῃς, προσέθηκε λαμβάνουσα αὐτὸν τῆς χειρός. Ὁ ἀπαρακαλῶ τὸν Θεὸν νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ ἐπιδαφιεύῃ τὰς εὐλογίας του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

— Καλά, καλά, ἀπεκρίθη ὁ Μαυρίκιος ἀποσύρων τὴν χεῖρά του. Ὁ Θεὸς ἔχει τόσας ἀσχολίας, ὥστε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸν ἐνοχλῇς διὰ τοιαῦτα πράγματα. Ὁ ἀζήσω, ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνίαν, ὅτι ἀφοῦ ἐ-

ΒΑΡΩΝ ΤΑΪΥΛΟΡ

Κατ' αὐτὰς ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ἀνὴρ δημοτικώτατος ὁ βαρὼν Ταΐυλορ γεννηθεὶς τῷ 1789 ἐκ πατρὸς ἀγγλοῦ καὶ μητρὸς γαλλίδος. Πρὶν ἢ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀναφανῇ, κοινοτάτη ἦτο ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἐξῆς παρωδία τοῦ στίχου τοῦ Ῥακίνα, καὶ ἐλέγετο ἀστεῖως περὶ τοῦ Θεοῦ ὅτι

Τροφὴν παρέχει ἄφρονον εἰς τὰσθενὴ στρουθία καὶ παύ' ἡ ἀγαθότης του ἐν τῇ φιλολογίᾳ.

Ἐπεξετείνετο δὲ τὸ παράπονον τοῦτο πλὴν τῆς ὁμοιοκαταληξίας τοῦ δευτέρου στίχου καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην τέχνην καὶ πνευματικὴν ἐργασίαν. Ἐλέγετο καὶ ἐπανελαμβάνετο καθ' ἐκάστην ὅτι μοιραία σύντροφος τῆς μεγαλοφυΐας εἶνε ἡ πενία, καὶ ὅτι οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ καλλιτέχναι εἶνε ἀπόκληροι τῆς Θεῆς Προνοίας, ἥτις ναὶ μὲν ἐχορήγησεν αὐτοῖς τὴν δόξαν, ἀλλ' ἠρνήθη αὐτοῖς τὸν πλοῦτον. Καὶ ἐμνημόνεον συχνοτάτων παραδειγμάτων καὶ διηγοῦντο θλιβερωτάτας ἱστορίας τοσοῦτων ποιητῶν, ζωγράφων, μουσικῶν, ἠθοποιῶν ἐπὶ τῆς ψάθης ἀποθανόντων, ἀφοῦ ἐζήσαν βίον ἀθλιώτατον. Ἀσμά τι πολὺν χρόνον περιεχόμενον ἀνεκήρυττε διὰ μυθολογικῆς ἐκφράσεως ὅτι:

Τοῦ Πηγάτου τὰ πτερὰ
ἔπεσαν, ὦ, συμφορά...

καὶ τῶν ποιητῶν τὸ ἄρμα μαῦρον ἔγεινε φορεῖον
φέρον τοὺς μεγάλους ἀνδρας, φεῦ, εἰς τὸ Νοσοκομεῖον!

Ἀλλ' ὁ βαρὼν Ταΐυλορ ἀνέλαβε νὰ ποδεῖξῃ ὅτι ἄδικα ἦσαν τὰ ἐναντίον τῆς Θεῆς Προνοίας παράπονα καὶ αἱ μεμψιμοιρίαι, καὶ ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες μᾶλλον ἔπαιον, ἐὰν ἐνίοτε ἔζων ταλαιπωρούμενοι καὶ ἀπέθνησκον ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἢ μᾶλλον εἶπεν αὕτη αὕτη ἡ Θεῖα Πρόνοια ὁρατὴ καὶ ψηλαφητὴ ἦλθεν ὑποδεικνύουσα αὐτοῖς τὸν τρόπον τῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ μέλλοντός των.

Τῷ 1840 ὁ βαρὼν Ταΐυλορ ἐνεκαίνισε τὸ ἔργον τοῦ ἰδρύων τὸν Σύλλογον τῶν ἠθοποιῶν, ἀπαιτῶν παρ' αὐτῶν μηνιαίαν εἰσφορὰν λεπτὰ πεντήκοντα.

Ἀκούετε; πεντήκοντα λεπτὰ, μηδαμινὸν πόνον παραβαλλόμενον πρὸς τὸν μηνιαῖον αὐτῶν μισθόν. Ὡστε ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ἐτῶν ὁ Σύλλογος οὗτος ἔχει νῦν πρὸς ὅσον διαρκῆ ἑκατὸν δύο χιλιάδων φράγκων, ἔχουσιν κεφάλαιον δύο ἑκατομμυρίων. Ἡ δὲ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἐτήσια εἰσφορὰ συμποσοῦται εἰς πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων, διατιθεμένη εἰς συντάξεις δι' ὧν ζῶσι πλῆθος δυσμοίρων ἀνθρώπων. Εἶνε πλούσιος ὁ Σύλλογος οὗτος, εὐδαιμονεῖ, καὶ δύναται νὰ ἀναχαιτίσῃ οἶαν δὴποτε τῆς τύχης ἐπὶ ἥρειαν.

Κατὰ μικρὸν συνέστησαν καὶ ἕτεροι Σύλλογοι ὁ τῶν μουσικῶν, ὁ τῶν ζωγράφων, γλυπτῶν, ἀρχιτεκτόνων, χαρακτῶν, σχεδιαστῶν, ὁ τῶν

ξασφαλίσω τὴν τύχην σου, θὰ γείνω πάλιν ἐλεύθερος καὶ κύριος τῆς ἰδικῆς μου.

— Αὐτὸ ἐννοεῖται! εἶπεν ἡ νέα. Ἐγὼ ἤδη σχέδια διοργανώσεως, περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσωμεν ἀδελφικῶς, εἶμαι δ' ἐκ προτέρων πεπεισμένη ὅτι θὰ τὰ ἐπιδοκιμάσῃς. Δύο μόνον ἔτη ζητῶ, ὅπως ἐγκατασταθῶ ἐν τῷ βίῳ, τῇ βοηθείᾳ σοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

— Δύο ἔτη! ζητεῖς δύο ἔτη! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας μετ' ἀνυποκρίτου ἐκπλήξεως.

— Σοὶ φαίνονται πολλὰ; Ἐσο βέβαιος, φίλε μου, ὅτι οὐδὲν θέλω παραμελήσει ὅπως συντάμω τὸν χρόνον τοῦτον τῆς δοκιμασίας.

Ἐν τούτοις ἡ Ὁρσολα μὴ ἀντέχουσα πλέον, ὥρμησεν ὡς ἀνεμοστρόβιλος εἰς τὸ δωμάτιον καὶ περιεπτύξατο τὸν Μαυρίκιον, ὅστις μετ' ἄθυμίας ἀπέκρουσε τὴν παταγώδη ταύτην ἐκδήλωσιν ἀκαίρου τρυφερότητος.

Ἰστάμενος παρὰ τὸ παράθυρον, ὠχρὸς καὶ ἀκίνητος, ἔστρεφεν ἀλλεπαλλήλως τὸ βλέμμα πρὸς τὰς δύο νεάνιδας, ἐσκέπτετο δὲ ὅτι ἀμφοτέραι ἀπ' αὐτοῦ ἐξηρτῶντο, καὶ ἐκὼν ἄκων ἐφρύαττεν ἐκ μίσους καὶ ὀργῆς καὶ ἠσθάνετο ὀρέξεις θηρίου ἐφορμῶντος κατὰ τοῦ θυμῶτος αὐτοῦ.

Ἡ ὥρα παρήρχετο, ἀνέβαλον λοιπὸν εἰς τὴν αὔριον τὴν διευθέτησιν τοῦ μέλλοντος, ὁ δὲ Μαυρίκιος συνώδευσε τὴν Μαγδαληνὴν μέχρι τῆς θύρας τοῦ μικροῦ ξενοδοχείου, εἰς ὃ εἶχε καταλύσει. Καθ' ὁδὸν ὑπέστη τὰς ἀπλοϊκὰς ἐρωτήσεις καὶ τὸν μωρὸν θαυμασμόν τῆς Ὁρσολας, ἥτις ἐκλαμβάνουσα τὸν φωτισμὸν τῶν ὁδῶν ὡς σημεῖον ἀλάνθασον δημοτελοῦς ἐορτῆς καὶ γνωρίζουσα ὅλους τοῦ ἡμερολογίου τοὺς ἀγίους, ἠρώτα ἀφελῶς ἂν ἡ φωταψία ἐγένετο πρὸς τιμὴν τοῦ ἀγίου Πολυκάρπου. Αἱ παιδαριώδεις αὗται ἐρωτήσεις, αἵτινες ἐν ἄλλοις καιροῖς ἤθελον διασκεδάσει εἰς ἄκρον τὸν Μαυρίκιον, ἠρέθιζον αὐτὸν ἔτι μᾶλλον. Ἐπιστρέφων διὰ τῆς ἐρήμου προκυμίας, ἔρριψε βλέμμα φθονερὸν πρὸς τὰ μαῦρα καὶ βαθέα τοῦ ποταμοῦ ὕδατα, τὰ ὅποια ἐφαίνοντο τρόπον τινὰ ἐλκύοντα αὐτόν, ἔπανερχόμενος δ' εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἐπορεύθη πρὸς τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὰ πιστόλιά του, θεωρήσας δ' αὐτὰ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μετὰ πόθου καὶ μελαγχολίας.

— Κοιμήθητε, εἶπε τέλος, κλείων τὸ κιβώτιον, κοιμήθητε, πιστοὶ φίλοι, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἀπελευθερώσεως, καθ' ἣν θέλω σᾶς ἐξυπνίσει.

[Ἐπεται συνέχεια]

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΡΤΕΟΡ.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐγένετο νέα ἐφαρμογὴ τοῦ τηλεφώνου. Ἐν Mansfield τῆς πολιτείας Ohio ἐτέθη τηλεφώνον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας, τὸ ὅποιον προώριται νὰ φέρῃ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τὸν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἱερέως μέχρι τῶν ὧτων ἐκείνων, ὅσους ἡ νόσος ἡ τὸ γῆρας ἀναγκάζουσι νὰ μένωσιν οἴκῳ!

ἐφευρετῶν, βιομηχανῶν, ὁ τῶν μελῶν τῆς ἐκ-
παιδεύσεως. Ταῦτοχρόνως δὲ ὁ Ταίυλορ ἐμερί-
μνησε περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ Συλλόγου τῶν
γραμματέων καὶ τοῦ Συλλόγου τῶν δραματικῶν
συγγραφέων, οὓς ἄλλοι μὲν εἶχον ἰδρύσει, αὐτὸς
δὲ διαρκῶς ἐστερέωσε.

Εἰξεύρετε δὲ ὁποῖαν τινὰ περιουσίαν ἔχουσι
νῦν οἱ διάφοροι οὗτοι σύλλογοι; ἔχουσι 274
χιλιάδας φραγ. διαρκῆ πρόσδοτον καὶ κεφάλαιον
7,500,000 φρ.

Εἰξεύρετε δὲ πόσα διενεμήθησαν εἰς συντά-
ξεις καὶ λοιπὰς βοηθείας ἀπόρων καὶ δυστυχῶν;
Ἐκατομμύρια τέσσαρα φράγκων.

Ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ καὶ ἰδοὺ τὸ ἔργον αὐτοῦ!

Ὁ βαρὼν συνήθως ἐξεγείρετο τοῦ ὕπνου λίαν
ὀψέ. Ἀνεγίνωσκε δὲ πρὶν ἢ ἔτι καταβῇ τῆς
κλίνης τὰς ἐπιστολάς του, τὰς ἐφημερίδας, τὰ
νεωστὶ ἐκδεδωμένα βιβλία. Πρωτὰν δὲ τινα περὶ
τὴν δεκάτην ὥραν τῷ 1867 εἰσελθὼν ὁ ὑπὸ
τῆς τῷ εἶπε.

«Κύριε, ξένος τις θέλει νὰ σας ἴδῃ.—Εἰπέ
τῷ ὅτι δὲν εἶμ' ἐδῶ.—Ἄλλ' αὐτὸς εἰξεύρει ὅτι
εἴσθε ἐδῶ, καὶ ἐπιμένει.—Τοῦλάχιστον ἐρώτησέ
τον πῶς ὀνομάζεται.

Μετ' οὐ πολὺ ἐπανελθὼν ὁ ὑπὸ τῆς λέγει·

—Κύριε, εἶνε ὁ κόμης Βίσμαρκ.

Εὐνόητος ὁ θαυμασμὸς καὶ ἡ ἀμνηχανία τοῦ
δυσμοίρου βαρῶνος, ὅστις ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ κα-
ταβαίνει τῆς κλίνης, ἐνδύεται καὶ σπεύδει εἰς
τὴν αἵθουσάν του, εὐτελὲς δωμάτιον κεῖμενον
ἐν τῷ τετάρτῳ ὁρόφῳ, ὑπεράνω τοῦ γραφείου
τῶν πέντε αὐτοῦ Συλλόγων.

Ὅντως ἦτο ὁ Βίσμαρκ.

«Κύριε κόμης, πόθεν ἡ τοιαύτη τιμὴ; . . .

—Ἐρχομαι νὰ σας συγχαρῶ καὶ νὰ σας εὐ-
χαριστήσω.

—Καὶ διατί;

—Διότι ἐν τῇ πρὸς τοὺς καλλιτέχνους ἀγα-
θότητί σας ἐπροστατεύσατε ἐπὶ εἰκοσιν ὅλα
ἔτη τοὺς συμπολίτας μου ζωγράφους, οἵτινες ὑπὸ
τῆς πενίας δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσωσιν ἐν Παρι-
σίοις. Ἐχόρηγεῖτε εἰς αὐτοὺς χρήματα καὶ ἡ-
γοράζετε τὰς εἰκόνας των. Ἐπειτα δὲ καὶ τὸ
ὄνομά σας εἶνε γνωστὸν τοῖς πᾶσι· διὰ τοῦτο
καὶ ἐνόμισα καθήκόν μου πρὶν ἢ ἀπέλθω ἐκ Πα-
ρισίων νὰ σας ἐπισκεφθῶ. . .»

Κρείττων οἶοι δὴποτε πανηγυρικοῦ καὶ εὐ-
γλωττοτέρου εἶνε ἡ παράθεσις ἀριθμῶν τινῶν,
παριστῶντων τὰ τοῖς πᾶσι γνωστὰ καὶ ἐν βί-
βλιοις καταγεγραμμένα ποσά, ἅτινα αὐτὸς εἶχε
καταθέσει, οὐδόλως ὑπολογιζομένων τῶν ἀμε-
τρήτων χρυσῶν νομισμάτων ἅτινα εἶχε προσφέ-
ρει ἰδιαιτέρως, καὶ ὧν οὐδὲν ἔχνος ἀπέμεινεν ἵνα
μαρτυρήσῃ περὶ τῆς γενναιοῦτος καὶ τῆς φι-
λανθρωπίας τοῦ ἀνδρός.

Ἰδοὺ λοιπὸν τί κατέθεσεν ἐξ ἰδίων ἐν τοῖς
ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσι Συλλόγοις.

Εἰς τὸν τὸν Σύλλογον τῶν ἡθοποιῶν . . .	φρ. 7,318
Εἰς τὸν τὸν μουσικῶν . . .	» 4,405
» » » καλλιτεχνῶν, ζωγράφων κλπ. »	» 5,918
» » » ἐφευρετῶν καὶ βιομηχανῶν . . .	» 6,140
» » » μελῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως . . .	» 3,324

τουτέστι . . . φρ. 27,105

Ἡ δὲ σημερινὴ κατὰστασις ἐκάστου τῶν Συλ-
λόγων τούτων ἔχει ὡς ἑξῆς.

Ὁ τῶν ἡθοποιῶν . . .	ἔχει φρ. 91,300
» » καλλιτεχνῶν . . .	» 48,000
» » ἐφευρετῶν κλπ. . .	» 9,465
» » μελῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως . . .	» 5,590

τουτέστι . . . φρ. 123,055

Ὁ βαρὼν Ταίυλορ παρέδωκεν εἰς τὸν Σύλλο-
γον τῶν λογίων 110,000 φρ. ἐξ ὧν εἰσπράττε-
ται πρόσδοτος 20,556, εἰς δὲ τὸν τῶν δραματι-
κῶν συγγραφέων 23,000 ἐκπροσωποῦντων πρό-
σοτον 1150 φρ. Τὸ δὲ κεφάλαιον πασῶν τούτων
τῶν προσόδων εἶνε 5,966.280 φρ. Ἐὰν δὲ εἰς
τὰ ποσὰ ταῦτα προσθέσωμεν 3,250,000 φρ.
διανεμηθέντων ὑπὸ πάντων τῶν συλλόγων τού-
των εἰς βοηθείας καὶ συντάξεις, ἔχομεν τὸ οὐκ
εὐκαταφρόνητον ποσὸν τῶν 9,216,280 φρ.
ἅτινα ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσι συνήγαγεν ἡ ἀκα-
τάβλητος δραστηριότης ἐνὸς καὶ μόνου ἀνθρώ-
που.

Ο ΓΑΜΟΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Σμάιλς].

Ἐὰν ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἄνδρα τὴν γυναῖκα
ὡς κύριον, ὅα ἐλάμβανεν αὐτὴν ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἐὰν ἡ-
θελε νὰ καταστήσῃ δούλην του, ἤθελε παραλάβῃ ἐκ
τῶν ποδῶν, ἀλλὰ θέλων νὰ καταστήσῃ σύντροφον, ἔ-
πλασεν αὐτὴν ἐκ τῶν πλευρῶν του.

Ἄ γ. Ἀὐτοῦστινος.

Ὁ χαρακτὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν
ἰσχυρῶς συνδέεται καθ' ὅλας τὰς περιόδους τοῦ
βίου διὰ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν κοινωνίας. Ὁμιλή-
σαμεν προηγουμένως περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς
μητρὸς ἐπὶ τῆς μορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῶν
παιδῶν. Ἡ μήτηρ διαπλάττει τὴν ἡθικὴν ἀτμο-
σφαῖραν, ἐν ᾗ τὰ τέκνα βιοῦσι καὶ δι' ἧς τρέ-
φεται ὁ νοῦς αὐτῶν καὶ ἡ καρδιά, ὅπως τρέφε-
ται διὰ τῆς φυσικῆς ἀτμοσφαιρας, ἢ ἀναπνέουσι,
τὸ σῶμα αὐτῶν. Ἡ γυνὴ οὐ μόνον κατὰ πρό-
νοιαν ὠρίσθη νὰ παρέχῃ τὴν τρυφερότεραν ἐπι-
μέλειαν καὶ φροντίδα εἰς τὰ νεογνά, καθιστα-
μένη ἡ πρώτη ἐπιμελήτρια τῆς παιδικῆς ἡλι-
κίας, ἀλλ' ἐτέθη ὡσαύτως ὁδηγὸς καὶ σύμ-
βουλος τῆς νεότητος, θεματοφύλαξ τῶν μυστι-
κῶν καὶ σύντροφος τοῦ τελείου ἀνδρός, ὑπὸ
τὰς διαφορὰς ἰδιότητος τῆς μητρὸς, τῆς ἀδελ-
φῆς, τῆς μνηστῆς καὶ τῆς συζύγου. Τέλος ἡ γυνὴ
ἐπιδρά κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, πρὸς τὸ κα-
λὸν ἢ τὸ κακόν, ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀνδρός.

Τὰ ἔργα καὶ τὰ ἀμοιβαία καθήκοντα τῶν ἀν-

δρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ εὐκρινῶς
διεκριθῆσαν ὑπὸ τῆς φύσεως. Ὁ Θεὸς ἐπλασε
τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ὅπως ἐκάτερος ἐκ-
πληροῖ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον, μὴ ἐξερχόμενοι
τῶν διαγεγραμμένων ἐκατέρῳ ὁρίων. Δὲν δύναν-
ται ν' ἀνταλλάξωσι θέσιν καὶ νὰ τελέσῃ ὁ εἰς
τὰ ἔργα τοῦ ἄλλου. Ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ ἔχουσιν
ἐκάτεροι ἰδίαν ὑπαρξίν, διατελοῦσιν ὅμως ἀμ-
φότεροι εἰς σχέσεις στενωπότητος. Εἶναι ἀμφοτέ-
ροι ἀναγκαῖοι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τὰς ἀ-
νάγκας τῆς φυλῆς, καὶ ὁσάκις πρόκειται τὸ πρό-
βλημα τῆς κοινωνικῆς προόδου, ἡ ἀμοιβαία αὐ-
τῶν συνδρομὴ εἶναι ἀπαραίτητος.

Καίπερ ὄντες σύντροφοι καὶ ἴσοι, αἱ δυνάμεις
αὐτῶν εἶναι ἀνισοί. Ὁ ἀνὴρ ἔχει πλείω μυϊ-
κὴν δύναμιν, καὶ σκληρότερον τὸ ἦθος· ἡ γυνὴ
εἶναι λεπτοφυεστέρα, εὐαίσθητοτέρα καὶ νευρι-
κωτέρα. Ὁ ἀνὴρ διαλαμβάνει διὰ τῶν δυνάμεων
τῆς κεφαλῆς, ἡ γυνὴ διὰ τῶν ἀρετῶν τῆς καρ-
δίας· καίτοι δὲ καὶ παρ' αὐτῇ ἡ κεφαλὴ διοικεῖ,
ἡ καρδιά ὅμως ἐπιδρά. Ἀμφοτέροι εἶναι καλῶς
ὁργανωμένοι διὰ τὰς ἀμοιβαίας λειτουργίας
τῆς ζωῆς· τὸ νὰ ἐπιβάλλῃ δὲ τις τῷ ἀνδρὶ ἔργα
γυναικεῖα εἶναι τι ἀνόητον, ὅσον καὶ τὸ ἀνάπα-
λιν. Ὑπάρχουσιν ἐνίοτε ἄνδρες ὁμοιάζοντες πρὸς
γυναῖκας, καὶ γυναῖκες ὁμοιάζουσαι πρὸς ἄνδρας,
ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι τι ἐξαιρετικόν.

Ἄλλοτε ἐδογματίζον περὶ τῆς γυναικὸς ὅτι
τὴν κυριωτέραν ἀφορμὴν πρὸς θαυμασμὸν αὐτῆς
ἀπετέλει ἡ ἀδυναμία της καὶ τὸ ὑποτελές. Κατὰ
τὸν Ῥιχάρδον Στὴλ «ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἀξίεραστον
γλυκύτητα, δειλίαν περιπαθῇ, καὶ ὅλας τὰς χά-
ριτας τὰς διακρινούσας αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἀνδρός,
εἰς δὲ ὀφείλει ὑποταγῆν, ἀλλὰ διὰ τρόπου αὐξά-
νοντος ἐπὶ τὰ θέλητρά της». Κατὰ τὸ δόγμα
τοῦτο, ἔπρεπε νὰ καλλιεργῶμεν τὰς ἀδυναμίας
μᾶλλον τῆς γυναικὸς παρὰ τὰς δυνάμεις, τὰς
μωρίας της μᾶλλον ἢ τὴν φρόνησιν. Ἐπρεπε νὰ
κατασκευάσωμεν πλᾶσμα ἀσθενές, δειλόν, πο-
λύδακρυ, ἀνευ ἥθους, ὑποτελὲς ὅλως, καὶ μόνον
τόσην διάνοιαν ἔχον ὥστε νὰ ἐννοῇ τὰ μηδαμινὰ
ἐκεῖνα πράγματα, τὰ ὁποῖα τὸ ἀνδρικὸν φύλον
ἤθελε ζητήσει· ἔπρεπε ν' ἀναθρέψωμεν αὐτὴν οὐ-
τως ὥστε νὰ χρησιμεύῃ τῷ ἀνδρὶ ὡς κόσμημα
μᾶλλον ἢ ὡς σύζυγος, μήτηρ, φίλη, ὡς δὲ τέλος
λογικόν.

Νομίζομεν ὅτι ἡ συνήθεια τοῦ ν' ἀναπτύσσων-
ται καὶ θεραπεύωνται αἱ ἀδυναμίας μᾶλλον ἢ
αἱ δυνάμεις τῆς γυναικὸς, ὅπως ἀποβῇ ἐπαγω-
γότερα, εἶναι κακὴ, διότι οὕτως ἀποβάλλει τὴν
αὐτοβουλίαν της· ἡ δὲ εὐαίσθησις αὐτῆς ἀπο-
κτᾶται διὰ τῆς θυσίας τῆς φυσικῆς καὶ ἡθικῆς
υγείας. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει οὐσα δὲν ζῇ,
δὲν ἐργάζεται, δὲν ὑπάρχει εἰμὴ καθόσον ἀπαντᾷ
συμπαθείας· ἐνδύεται ὅπως ἀρέσκη, καὶ ἐπιφορ-
τίζεται μὲ θέλητρά χάριν τῆς ἐκλογῆς. Ἀσθε-
νὴς, τρέμουσα, ὑποτελὲς διατρέχει τὸν κίνδυ-

νον νὰ κατασταθῇ ἡ προσωποποίησης ἡ ζωσ-
τῆς ἰταλικῆς παροιμίας «εἶναι τόσο καλὴ, ὥστε
δὲν εἶναι καλὴ διὰ τίποτε».

Ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ἀνατροφή τῶν νέων ἀμαρτά-
νει διότι ὑποτρέφει τὸν ἐγωϊσμόν· ἐνῷ εἰς τοὺς
παιδας ἀναπτύσσεται ἡ σκέψις ὅτι μόνον ἐπὶ τὰς
ἰδίας δυνάμεις πρέπει νὰ ἐλπίζωσιν, ὅπως δια-
χαράξωσιν ὁδὸν ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τὰς νέας τοῦ-
ναντίον ἐνθαρρύνονται αἱ ἰδέαι ὅτι πρέπει νὰ
ἐξαρτῶνται ἐξ ὁλοκλήρου παρὰ τῶν ἄλλων, ἐμ-
πνεομένης τῆς δυσπιστίας εἰς τὰς ἰδίας δυνά-
μεις καὶ ἐνεργείας. Οὕτω δ' ἐπὶ ζημίᾳ τῶν αἰ-
σθημάτων τῆς καρδίας, ἀναπτύσσεται εἰς τοὺς
ἄνδρας μὲν ἡ νόησις, ἐπὶ ζημίᾳ δὲ τῆς νοήσεως
ἡ καρδιά εἰς τὰς γυναῖκας.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι αἱ μεγαλείτεραι
τῶν ἀρετῶν παρὰ τῇ γυναικὶ ἀναφαίνονται διὰ
τῆς μετὰ τῶν ὁμοίων τῆς κοινωνίας, ἐκδηλου-
μεναι διὰ τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς. Ἡ γυνὴ εἶ-
ναι ὁ φύλαξ, δὴ ἡ φύσις ἐδωκεν εἰς τὴν ἀνθρω-
πότητα ἀσχολεῖται περὶ παντὸς δυστυχοῦς ὄν-
τος, εἶναι τὸ ἀγαθοποιὸν πνεῦμα, τὸ προϋστά-
μενον τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, ἐν ᾗ δημιουργεῖ
ἐνδιαίτημα γαλήνιον καὶ εὐχάριστον, πρόσφο-
ρον εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ χαρακτῆρος ὑπὸ τοὺς ἀ-
ρίστους τύπους. Ἡ γυνὴ κατὰ φύσιν εἶναι συμ-
παθὴς, γλυκεῖα, ὑπομονητικὴ, ἐτοιμὴ ν' ἀπαρ-
νηθῇ ἑαυτήν. Ὁ τρυφερὸς αὐτῆς ὀφθαλμὸς καὶ
εἰλικρινὴς διαχέει πανταχοῦ λάμψιν, θερμαίνει
τὴν ψυχρότητα, ἀνακουφίζει τὴν συμφορὰν καὶ
διασκεδάζει τὴν λύπην. Ἡ γυνὴ ἐπωνομάσθη
«ἄγγελος τῶν δυστυχῶν» διότι πάντοτε εἶναι
ἐτοιμὴ νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀσθενεῖς, ν' ἀνυψώσῃ
τοὺς πεπτωκότας καὶ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς τε-
θλιμμένους. Γυνὴ πρώτη ὁκοδόμησε καὶ ἐπροι-
κοδόμησε νοσοκομεῖον. Πολλὰκις δ' ἐλέγητο ὅτι
πανταχοῦ ὅπου ἀνθρώπινον ὄν πάσχει, γυναῖκα
καλεῖ διὰ τῶν ἀναστεναγμῶν του εἰς βοήθειαν.

Ἀφοῦ λοιπὸν αἱ σπουδαιότεραι τῶν ἀρετῶν
τῆς γυναικὸς καταδεικνύονται διὰ τῆς συμπα-
θείας καὶ τῆς στοργῆς, ἀνάγκη ν' ἀναπτυχθῇ
παρ' αὐτῇ καὶ ἐπιρρωσθῇ τὸ εὐγενὲς ἦθος, καὶ
ἐνωρὶς νὰ διδαχθῇ νὰ στηρίξῃ τὰς ἐλπίδας τῆς
ἐφ' ἑαυτήν, καὶ νὰ δεσπόζῃ ἑαυτῆς. Ἡ εὐτυχία
τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρός ἐξαρτᾶται κατὰ
μέγα μέρος ἐκ τῆς ἀτομικῆς τελειότητος τοῦ
χαρακτῆρος αὐτῶν· αὐτὸ δὲ τὸ πνεῦμα τῆς αὐ-
τοβουλίας, τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τῆς ὀρθῆς καλ-
λιστείας τῶν διανοητικῶν προτερημάτων, ἐνού-
μενον πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν αἰσθημάτων καὶ
τῆς συνειδήσεως, καθιστᾷ τὴν γυναῖκα ὡφελιμω-
τέραν ἐν τῷ βίῳ καὶ εὐτυχεστέραν.

Ὅπως ἡ κοινωνία στηρίξῃ τὰ θεμέλια αὐτῆς
ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους καὶ ὑψηλοῦ, πρέπει ἀναγκαί-
ως ἡ ἀνατροφή τῶν δύο φύλων νὰ συμβαδίζῃ ἐν
ἁρμονίᾳ καὶ ἐν ἴσῳ βήματι.

Ἡ ἀγνότης τῶν γυναικῶν ἀπαιτεῖ τὴν ἀγνό-

τητα των ανδρών, ο αὐτὸς ἠθικὸς νόμος ἐφαρμόζεται εἰς ἀμφοτέρους· θέλουσι δὲ κλονισθῇ τὰ θεμέλια τῆς ἀρετῆς, ἀν διαδοθῇ ἔτι μᾶλλον ἡ γνώμη, ἡ δυστυχῶς ἐπικρατούσα, ὅτι ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ φύλου ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνδρα νὰ καταφρονῇ τὴν ἠθικὴν ἀποκρίει, ἐνῶ ἡ γυνὴ τοῦτο πράττουσα θέλει δι' ὅλου αὐτῆς τοῦ βίου παραβλάψει τὴν φήμην αὐτῆς καὶ τὴν ὑπαρξίν. Ἀνάγκη λοιπὸν ἡ κοινωνία νὰ εἶναι ἀγνή καὶ ἐνάρετος, ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ γυνὴ ν' ἀποφεύγωσι πᾶσαν πράξιν, ἥτις προσβάλλει τὴν καρδίαν, τὸν χαρακτῆρα, τὴν συνείδησιν, καὶ νὰ ἀποφεύγωσι ταῦτα ὡς δηλητήριον, ὅπερ ἀπαξ πινόμενον ἐπιφέρει συνεπίαις, αἵτινες δὲν δύνανται ῥιζικῶς νὰ θεραπευθῶσιν, ἀλλὰ καταλείπουσι τὰ ἔχνη τῆς καταστροφῆς εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ μέλλοντος.

Ἐνταῦθα ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ θιζώμεν ζήτημα λεπτόν, ὅπερ καίτοι ἔχει διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καθολικὸν διαφέρον καὶ ἀπορροφᾷ τὴν προσοχὴν αὐτῆς, ὁ ἠθικολόγος ἀποφεύγει νὰ ποιήσῃ περὶ αὐτοῦ λόγον, ὁ παιδαγωγὸς ἀπομακρύνει αὐτό, οἱ δὲ γονεῖς ἀποτρέπουσιν ἀπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν τῶν νέων. Θεωρεῖται ἄτοπον νὰ γίνεταί λόγος περὶ τοῦ ἀμοιβαίου ἔρωτος τῶν δύο φύλων, αἱ δὲ μόναι ἐννοιαὶ, αἱ λαμβάνουσιν αἱ νέαι, προέρχονται ἐκ τῶν ἐρωτικῶν διηγήσεων, αἵτινες ἀδύνατον νὰ μὴ φθάσωσιν εἰς τὰς ἀκοάς των, καὶ ἐκ τῶν μυθιστορημάτων, αἵτινα πληροῦσι τὰς βιβλιοθήκας των. Αὐτὸ τὸ ἰσχυρὸν καὶ κραταῖον αἰσθημα, αὐτὴ ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀγαπᾶν, — ἡ φύσις κατὰ σοφὴν πρόνοιαν ἐνέπνευσε τὸσφ μεγάλην εἰς τὴν γυναικα, ὥστε κατέχει πάντα αὐτῆς τὸν βίον εἰς τὴν ἱστορίαν, ἐνῶ εἰς τὸν ἄνδρα εἶναι συνήθως ἀπλοῦν ἐπεισώδιον, — αὐτὸ τὸ αἰσθημα, λέγω, συνήθως ἀφίσταται εἰς τὰς ἰδίας κλίσεις ἀνευ καταστολῆς, ἀνευ ὁδηγοῦ καὶ διευθύνσεως.

Καίτοι ἡ φύσις ἐν γένει ἀπωθεῖ πάντα κακόν καὶ πᾶσαν ὑπακοὴν εἰς τὰ τοῦ ἔρωτος, εἶναι ὅμως δυνατόν νὰ ἐμφυτεύσωμεν εἰς τοὺς νέους σκέψεις ὁρθὰς περὶ τοῦ χαρακτῆρος, ὅπως διακρίνωσι τὸ ἀληθὲς τοῦ ψευδοῦς, καὶ νὰ συνειθίσωμεν ἐνωρὶς νὰ ἐκτιμῶσι τὰς ἀρετὰς τῆς ἀγνότητος καὶ τῆς ἠθικῆς ἀκεραιότητος, ἀνευ τῶν ὁποίων ὁ βίος καθίσταται θέατρον μωρίας καὶ παθημάτων. Βεβαίως θὰ ᾔτο δύσκολον νὰ συμβουλεύσῃ τις εἰς τοὺς νέους ν' ἀγαπῶσι σωφρόνως, διδασκαλία ὅμως τῶν γονέων δύνανται νὰ προασπίσῃ αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀνοήτων παθῶν καὶ καταφρονητέων, αἵτινα σφετερίζονται τὸ ὄνομα τοῦ ἔρωτος. «Ὁ ἔρως, εἶπον, ἐν τῇ συνήθει συνεκδοχῇ τῆς λέξεως, εἶναι μανία»· ἀλλ' ὁ ἔρως ἐν τῇ καθαρότητι αὐτοῦ, ἐν τῇ μεγαλειῳ, ἐν τῇ αὐταπαρνήσει εἶναι οὐ μόνον συνέπεια, ἀλλὰ καὶ ἀπόδειξις τῆς ἐξεχούσης ἠθικῆς καταστάσεως τῶν ἀνθρώπων. Τὸ αἰσθημα πρὸς τὸ κάλλος τὸ ἐσωτερικόν, ἡ λήθη ἑαυτοῦ ἐν τῇ θαυμασμῷ

δὴ γεννᾷ, τὸ πᾶν ἀποδεικνύει ὅτι ἔχει ἐπιδράσιν ὑψηλοτέραν καὶ ἐνδομυχωτέραν εἶναι ὁ θρίαμβος τῶν γενναίων ἐν ἡμῖν φρονημάτων κατὰ τοῦ ἐγώω μου τῆς ἡμετέρας φύσεως.

Χάρις εἰς τὸ εὐγενὲς αὐτὸ πάθος ὁ κόσμος διατελεῖ ἀενάως δροσερὸς καὶ νέος. Ὁ ἔρως ἀποτελεῖ τὸ διηνεκὲς ἄσμα τῆς ἀνθρωπότητος· διαχέει λάμψιν ἐπὶ τῆς νεότητος καὶ περιβάλλει τὴν ὥριμον ἡλικίαν δι' εἰδους φωτεινοῦ στεφάνου. Δοξάζει τὸ παρὸν διὰ τοῦ φωτός, ὅπερ ἐκπέμπει εἰς τὸ μέλλον, καὶ φωτίζει τὸ μέλλον διὰ τῶν προπεμπομένων ἀκτίνων. Ὁ ἔρως, ὅταν εἶναι προῖον τῆς ἀξίας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, μεταγαλύνει καὶ ἐξαγνίζει τὸν χαρακτῆρα· χειραφετεῖ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς δουλείας ἡμῶν αὐτῶν· εἶναι ἀφιλοκερδής, διότι εὐρίσκει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἀνταμοιβήν, ἐμπνέει τὴν γλυκύτητα, τὴν συμπάθειαν, τὴν ἀμοιβαίαν πίστιν. Ὁ ἀληθὲς ἔρως ὑποὶ τὴν διάνοιαν. Ὁ ποιητὴς Βρόδνιγκ εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἔρως, ὅστις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον δὲν καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον συνετόν. Οἱ μᾶλλον δὲ ἀνεπτυγμένοι τὸν νοῦν ἄνθρωποι, κάλλιον τῶν μὴ τοιούτων ἡγάπησαν. Τὸ αἰσθημα μάλιστα τοῦτο πολλάκις ἐξεγείρει προτερήματα τέως ὑπνώττοντα, καὶ ἀγνωστα οὕτω διατελοῦντα· ἀνυποὶ τὴν ἐμπνευσιν, δίδει εἰς τὴν ψυχὴν διάχυσιν καὶ ἀκονίζει τὰς διανοητικὰς δυνάμεις. Εἰς τῶν ὡραιότερων φιλοφρονητικῶν λόγων, ἐξ ὧν ἐγένοντο πρὸς γυναικάς, εἶναι ὁ τοῦ Steel εἰπόντος εἰς τὴν λαϊκὴν Ἑλισάβετ Hastings ὅτι ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως ἦτο ἡ τελειότερα ἀνατροφή, ἡν ἡδύνατό τις νὰ λάβῃ. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην θεωρουμένη ἡ γυνὴ εἶναι ὁ ἀριστος ἀνατροφεὺς, διότι μᾶλλον παντὸς ἀνατρέφει μετὰ συμπαθείας καὶ ἔρωτος.

Λέγεται ὅτι οὔτε ὁ ἄνθρωπος, οὔτε ἡ γυνὴ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι πλήρη πείραν τοῦ βίου ποῖν ἢ ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰ τοῦ κόσμου, διὰ τῶν ἀμοιβαίων αὐτῶν συμπαθειῶν συνεργαζόμενοι. Ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν εἶναι γυνὴ πρὶν ἢ γνωρίσῃ τί ἐστὶν ἔρως, ἐπίσης καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀναγκαῖος ὁ εἰς πρὸς τὸν ἕτερον ἀμοιβαίως συμπληροῦντες τὰς ἀτελείας των.

Πρέπει δὲ ἀναγκαίως νὰ ὑπάρχῃ ἐνότης ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ὅπως ἡ διὰ τοῦ ἔρωτος ἔνωσις ἐν τῷ γάμῳ ἔχῃ βάσιν τὴν ἀμοιβαίαν ἐκτίμησιν. Δὲν ὑπάρχει ἔρως ἀληθής, οὐδὲ διαρκής, λέγει ὁ Φίχτε, ἀνευ ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως· πᾶσα ἄλλη σχέσις φέρει θλίψεις καὶ εἶναι ἀναξία εὐγενοῦς καρδίας. Δὲν δύναται τις δ' ὄντως ν' ἀγαπήσῃ ὅ,τι ἐστὶ φαῦλον, πρέπει νὰ δύναται νὰ ἐκτιμᾷ καὶ νὰ σέβηται ὅ,τι θαυμάζει. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ ἀληθὲς ἔνωσις πρέπει νὰ ἔχῃ θεμέλιον τὰς ἀρετὰς τοῦ χαρακτῆρος, αἵτινες διοικοῦσιν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ, ὅπως καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ.

Ὑπάρχει ὅμως τι ἀνώτερον τοῦ σεβασμοῦ καὶ

τῆς ἐκτιμήσεως ἐν τῷ γάμῳ μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ὑπάρχει αἰσθημα βαθύτερον, τρυφερότερον, ὅπερ οὐδέποτε ὑφίσταται μεταξὺ ἀνδρῶν, οὐδὲ μεταξὺ γυναικῶν. «Ὡς πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν στοργήν, λέγει ὁ Νθανάηλ Hawthorne, ὑπάρχει πάντοτε ἄβυσσος ἀδιάβατος μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ ἀνδρός· οὐδέποτε δύνανται νὰ συνταυτισθῶσιν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτό. Ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε εὐρίσκει ἄκραν καὶ ἐγκάρδιον προστασίαν καὶ βοήθειαν εἰς ἄλλον ἄνδρα, ἔστω καὶ ἂν οὗτος εἶναι ὁ φίλτατος τῶν φίλων του, ἀπαντᾷ ὅμως τὸ τοιοῦτον εἰς τὴν γυναικα εἴτε μήτηρ εἶναι αὐτὴ, εἴτε ἀδελφὴ, εἴτε σύζυγος.

Ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται εἰς νέον κόσμον εὐφροσύνης, συμπαθειῶν καὶ ἀνθρωπίνων συμπερὸντων διὰ τῆς θύρας τοῦ ἔρωτος· αὐτὸς δὲ ὁ νέος κόσμος εἶναι ἡ ἐστία του — ἡ ἐστία, ἡ κατασκευάζει, — ὅπως ἀλλοῖα οὐσα τῆς ἐστίας τῆς πατρικῆς, ἀλλὰ δίδουσα αὐτῷ καθεκάστην διαδοχικὴν χαρὰν καὶ πείραν νέαν. Ἐνίοτε ἐν τῷ νέῳ αὐτῷ κόσμῳ εὐρίσκει δοκιμασίας σκληρὰς καὶ θλίψεις, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων συλλέγει τὰ ἀρίστα διδάγματα. «Ὁ οἰκογενειακὸς βίος, εἶπεν ὁ Saint Beuve, εἶναι πλήρης ἀκανθῶν καὶ μεριμνῶν, αἱ ἀκανθαὶ ὅμως αὐταὶ φέρουσι καρπούς, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ ἀκανθαὶ τοῦ βίου εἶναι ἀκαρποὶ». Ἀλλαχοῦ δὲ εἶπεν «Ἐν ὠρισμένῃ τινὶ ἡλικίᾳ, ἐὰν ὁ οἶκος δὲν κατοικηθῇ ὑπὸ παιδῶν, θὰ πληρωθῇ ὑπὸ ἀνοησιῶν καὶ ἐλαττωμάτων».

Ὁταν ὁ βίος ἀποκλειστικῶς περισπᾶται εἰς τὰς ὑλικὰς ὑποθέσεις, τείνει ἀδιαλείπτως εἰς τὸ νὰ σμικρύνῃ καὶ σκληρύνῃ τὸν χαρακτῆρα· ὑπὸ τὴν ἐπιδράσιν ὅμως τῆς οἰκογενείας ὁ νοῦς ἀποσπᾶται συχνάκις ἐκ τῶν ὑλικῶν ἐνασχολήσεων τοῦ κέρδους, ὑφιοῦται ἐκ τῆς καθημερινῆς τετριμμένης πράξεως καὶ φέρεται εἰς τὸν ναὸν τῆς οἰκίας, ὅπου ἀνευρίσκει ἀνακούφισιν καὶ γαλήνην.

Ὁ ἀληθὲς χαρακτῆρ τοῦ ἀνδρὸς ἀναγνωρίζεται κάλλιστα μᾶλλον ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ οἴκῳ ἢ ἀλλαχοῦ, καὶ αἱ πρακτικαὶ αὐτοῦ γνώσεις καταδεικνύονται ἐν τῷ τρόπῳ, δι' οὗ διοικεῖ τὰ ἴδια πράγματα μᾶλλον ἢ τὰς ὑποθέσεις τῆς μεγαλειτέρας σπουδαιότητος. Ὁ ἄνθρωπος δύναται εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις ν' ἀφιερῶσιν ὅλον τὸν νοῦν του, ἐὰν θέλῃ ὅμως νὰ εἶναι εὐτυχὴς πρέπει ἡ καρδία του νὰ μένῃ ἐν τῇ ἐστίᾳ τῆς οἰκογενείας.

Τὰ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ δὲ οἰκογενειακοῦ βίου κρατυθέντα ἀγαθὰ αἰσθηματα δὲν περιορίζονται εἰς τὴν στενὴν σφαῖραν τῆς οἰκογενείας, ἀλλ' ἐκ ταύτης ἐξέρχονται καὶ διαχέονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. «Ὁ ἔρως, λέγει ὁ Έμερσὼν, εἶναι πῦρ, ὅπερ ἀνάπτει τὸ πρῶτον ἐν παραθύρῳ τινὶ γωνίᾳ τῆς καρδίας, εἴτα ἀναφλέγεται καὶ φλογίζει πληθὺν ἄλλων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, θερμαίνει ὅλας τὰς καρδίας, καὶ φωτίζει

τὸν κόσμον καὶ τὴν φύσιν σύμπασαν διὰ τῶν γενναίων αὐτοῦ φλογῶν».

Διὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου τὰ αἰσθηματα τοῦ ἀνθρώπου παύονται καὶ καθίστανται ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς ἄλληλα. Ὁ οἶκος εἶναι τὸ κράτος τῆς γυναικός, τὸ βασιλεῖόν της, τὸ πᾶν δι' αὐτὴν· κυβερνᾷ δὲ διὰ τῆς ἀγαθότητος, τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς τρυφερότητος. Οὐδὲν καταβάλλει τόσον τὸ ἄστατον τῆς φύσεως τοῦ ἀνδρός, ὅσον ἡ ἔνωσις του ἐν τῷ βίῳ μετ' εὐγενοῦς γυναικός. Ἐν τῇ ἐνώσει ταύτῃ ἀνευρίσκει τὴν ἀνάπαυσιν, τὴν εὐπάθειαν, τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἡσυχίαν τῆς κεφαλῆς. Ἡ γυνὴ εἶναι ὁ κάλλιστος τῶν συμβούλων του, διότι ἐξ ὁρμευμένου δύναται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος πλανᾶται καὶ παρεκτρέπεται, νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν εὐθεΐαν. Ἡ ἀληθὲς γυνὴ εἶναι στήριγμα καὶ βοηθὸς ἐν ὧρα δοκιμασιῶν καὶ προσκομμάτων, αἱ δὲ συμπάθειαι της καὶ ἡ παρηγορία οὐδέποτε μένουσιν ἀκαρποὶ ὅταν ἐνσκήπτῃ ἡ συμφορά. Ἐν τῇ νεότητι κοσμεῖ καὶ καθωραΐζει τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνδρός, βραδύτερον ὅταν τὰ ἔτη ἐπάλληλα συσσωρευθῶσιν, ὅταν ἡ ζωὴ οὐδὲν ὑπόσχεται, ἡ πραγματικότης δὲ μόνη κεῖται πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ γυνὴ μένει μόνη πιστὴ τοῦ ἀνδρὸς συνοδίτις.

Πόσον εὐτυχὴς θὰ ᾔτο ὁ Ἐδμόνδος Βούρκε ὅταν ἔλεγεν «Ὁλαὶ αἱ μέριμναί μου διασκεδάζονται εὐθὺς ὡς εἰσέλθω ὑπὸ τὴν στέγην μου». Καὶ ὁ Λουθῆρος εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὁμιλῶν περὶ τοῦ γάμου «ὅτι ἡ μεγαλειτέρα εὐεργεσία, ἡν ὁ θεὸς δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι νὰ δώσῃ αὐτῷ καλὴν καὶ εὐσεβῆ γυναικα, μεθ' ἧς νὰ τύχῃ νὰ συζήσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡρεμίᾳ, εἰς ἣν νὰ ἐμπιστευθῇ τὰ ἀγαθὰ του, τὴν ζωὴν του, καὶ τὸ εὖ εἶναι». Προσθέτει δὲ εἰς ταῦτα ὅτι, ὅστις ἡγήρεθαι τῆς κλίνης του λίαν πρῶτῃ, καὶ ὅστις ἐνυμνεύει νέος, οὐδέποτε μετενόησεν.

Ὅπως ὅμως ὑπάρξῃ ἐν τῷ γάμῳ εὐδαιμονία καὶ ἀληθὲς ἀνάπαυσις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἔνωσις τῶν ψυχῶν· δὲν εἶναι ποσῶς ἐπιθυμητὸν νὰ εἶναι ἡ γυνὴ ὡρὸν ἀντίγραφον τοῦ ἀνδρός της. Ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε ἀρέσκειται εἰς γυναικα ἀνδρικοῦ χαρακτῆρος, οὐδὲ ἡ γυνὴ εἰς ἄνδρα θηλυκοῦ. Αἱ ἀρίστα τῶν ἀρετῶν τῆς γυναικός δὲν ἐδρεύουσιν εἰς τὴν νόησιν, ἀλλ' εἰς τὴν στοργὴν αὐτῆς· διδὲ ἀναψυχὴν εἰς τὸν ἄνδρα διὰ τῆς συμπαθείας της μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς ἐπιστήμης. «Δὲν παρέχει τόσον διαφέρον εἰς τὸν ἄνδρα ἡ μεγάλου νοῦς γυνή, ὅσον ἡ μεγάλῃς καρδίας», εἶπε σοφὸς τις.

Ὅλιγοὶ εἶναι οἱ περὶ γάμου γράψαντες μετὰ τοσαύτης κρίσεως, μεθ' ὧς ὁ Ἐρρίκος Τάϋλορ. «Ἡ ἀληθὲς γυνή, λέγει, πρέπει νὰ ἔχῃ πάσας τὰς ἀρετὰς, αἵτινες καθιστᾷ τὸν οἶκον αὐτῆς ὅσον τὸ δυνατόν τόπον ἀναπαύσεως. Πρὸς τοῦτο

δὲ ὀφείλει νὰ μὴ παρέχη εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὰς ἐνοχλήσεις τῶν οἰκογενειακῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων».

Τινὲς εὗρον ὅτι ἐν τῷ γάμῳ ἡπατήθησαν· τοῦτο ὁμῶς διότι ἡλπισαν πολλὰ ἐκ τοῦ γάμου· ἄλλοι δὲν εἶναι εὐτυχεῖς, διότι εἰς τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου δὲν κατέβαλον τὸ ἀρκοῦν μέρος τῆς εὐθυμίας, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ κοινοῦ νοός. Ἡ φαντασία τῶν ἐπιπασεν ἴσως ὅρους εὐτυχίας ἀνυπάρχοντες ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὅταν δὲ παρέστη ἡ πραγματικὴ ζωὴ μετὰ τῶν μεριμνῶν αὐτῆς καὶ τῶν παθημάτων, ἐξύπνησαν αἰφνιδίως ὡς ἐξ ὄνειρου· ἄλλοι ἀπῆλθον μεγάλῃ τελειότητι παρὰ τῶν συζύγων τῆς ἐκλογῆς των, ἡ δὲ πείρα κατέδειξεν αὐτοῖς ὅτι οἱ μεγαλειότεροι χαρακτήρες ἐχρῶσι τὰς ἀδυναμίας των. Ἐν τούτοις συνήθως συμβαίνει ὥστε αὐτὴ ἡ ἀτέλεια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μᾶλλον, ἢ τὸ τέλειον αὐτῆς, νὰ ἐμπνέῃ ἀνοχὴν πλείοτε καὶ συμπάθειαν, ἥτις προκαλεῖ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες εἶναι λεπτοὶ καὶ εὐαίσθητοι, τὴν ἐγκαρδιωτέραν ἔνωσιν.

Ἐν τῷ γάμῳ ὁ ἀσφαλέστερος κανὼν εἶναι ἡ ἀνοχὴ καὶ ἡ ἐπιείκεια. Ὁ γάμος ὡς καὶ ἡ κυβένησις εἶναι ἀδιάλειπτοι πράξεις συνυποσχετικῶν. Πρέπει νὰ δώσῃς καὶ νὰ λάβῃς, νὰ ἀπέχῃς καὶ συνέχῃς ἑαυτόν, νὰ εἶσαι ὑπομονητικὸς καὶ ἀνεκτικὸς. Χωρὶς νὰ τυφλώτῃ δὲ τις εἰς τὰς ἀδυναμίας τοῦ ἄλλου, δύναται τοῦλάχιστον νὰ ὑποφέρῃ αὐτὰς μετὰ εὐμενοῦς ἀνοχῆς. Ἐξ ὅλων τῶν ἀρετῶν, ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἡθους ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ ἐπιφέρει τοὺς ἀρίστους καρπούς. Πόσον εἶναι ἀληθὲς ἐν τῷ γάμῳ ὅτι εἰς γλυκὺς λόγος ἀναγκαιεῖται τὴν ὁργήν;

Λέγουσιν ὅτι αἱ νέαι εἶναι ἐπιδεξιόταται εἰς τὸ νὰ πλέκωσι δίκτυα, θὰ ἦτο ὁμῶς ὠφελιμώτερον νὰ μάθωσι νὰ κατασκευάζωσι κλωδοὺς. Οἱ ἄνδρες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συλλαμβάνονται τόσον εὐκόλως ὅσον καὶ τὰ πτηνὰ δυσκόλως ὁμῶς δύναται νὰ φυλαχθῶσιν. Ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν γνωρίζῃ νὰ κατὰστήσῃ τὸ ἔνδον τοῦ οἴκου τῆς πάροχον ἡδονῆς καὶ εὐτυχίας διὰ τὸν ἄνδρα, καταφύγιον γλυκύ, ἐπαγωγὸν καὶ εὐχάριστον, ἀναπαυτήριον τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν μεριμνῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου, ὡ! τότε ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ εἶναι ἄξιός οἰκτιρμοῦ, διότι δὲν ἔχει ποῦ νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν!

Δὲν ὑπάρχει κανεὶς εὖ φρονῶν, ὅστις ἐρχόμενος εἰς γάμου κοινωνίαν ἐπιζητεῖ μόνον τὴν καλλονὴν παρὰ τὴν γυναικί. Ἡ καλλονὴ δύναται ν' ἀσκήσῃ ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν, ἀποδεικνύεται ὁμῶς ὕστερον ὅτι σχετικῶς ἔχει ἐλαχίστην σημασίαν. Δὲν πρέπει ὁμῶς τις νὰ καταφρονῇ τὸ φυσικὸν κάλλος, διότι ἡ καλλονὴ τοῦ σώματος καὶ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου εἶναι σημεῖον υγιείας. Τὸ νὰ νυμφευθῇ δὲ τις ὥραιον γυναῖκα ἀνευ χαρακτήρος, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ εὐ-

γενῆ αἰσθήματα καὶ τὸ ἀγαθὸν ἦθος οὐδὲν προσθέτουσιν, εἶναι πλάνη ἀξιοθρήνητος. Ὅπως αἱ ὠραιόταται τοποθεσίαι τῆς φύσεως καθίστανται μονότονοι ὅταν βλέπῃ τις αὐτάς καθ' ἑκάστην, οὕτω θέλει βαρυνθῇ πρόσωπον ὥραιον εἰς τὸ ὁποῖον ὁμῶς οὐδόλως ἀντανάκῃ ὠραιότερα ψυχῇ. Τὸ κάλλος τῆς σήμερον αὖριον ἐκλείπει, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης, καὶ ἐὰν ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὸν κοινότερον τύπον, διαμένει πάντοτε χαρμόσυνος· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ τελευταῖον εἶδος τῆς καλλονῆς βελτιοῖ ἡ ἡλικία, ὁ δὲ χρόνος ὠριμάζει αὐτὸ μᾶλλον ἢ καταστρέφει.

Ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν δὲ συζύγου ὁ λόρδος Burleigh ἔγραψεν εἰς τὸν υἱόν του. «Ὅταν φθάσῃς εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν φρόντισον περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς γυναικὸς σου, διότι ἐκ ταύτης ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία σου ἢ ἡ δυστυχία σου ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ τοιαύτη ἐκλογὴ εἶναι μία τῶν πράξεων τοῦ βίου, ὅπου, ὅπως ἐν τοῖς στρατηγήμασι τοῦ πολέμου, ὁ ἄνθρωπος ἀπαξ μόνον δύναται ν' ἀπατηθῇ. . . . Πληροφορήθητι περὶ τῶν διαθέσεων τῆς καὶ περὶ τοῦ ὁποῖο ἦσαν οἱ γονεῖς αὐτῆς κατὰ τὴν νεότητά των. Μὴ ἐκλέγῃς αὐτὴν πτωχήν, καίτοι εὐγενῆ, διότι μὲ διπλώματα εὐγενείας δὲν δύναται τις ν' ἀγοράσῃ τίποτε εἰς τὴν ἀγοράν. Μὴ ἐκλέγῃς δὲ πάλιν διὰ μόνον τὸν πλοῦτον πλᾶσμα κοινὸν καὶ ἀνευ ἡθους, διότι διὰ σὲ θ' ἀποβῇ ἀντικείμενον ἀηδίας, διὰ δὲ τοὺς ἄλλους μίσους. Μὴ ἐκλέγῃς οὐδὲ νάνον, οὐδὲ ἀνόητον, διότι ἐκεῖνη μὲν θὰ σοὶ δώσῃ γενεὰν πυγμαίων, αὕτη δὲ θ' ἀποβῇ διὰ σὲ διηνεκὲς αἰσχρὸς, καὶ θ' ἀηδιάζῃς ὅταν ἀκούῃς νὰ ὁμιλῇ. Οὐδὲν δὲ εἶναι ἀπεχθέστερον ἀνοήτου γυναικός».

Ὁ ἱστορικὸς καὶ θεολόγος Ἀγγλὸς Φούλερ ἔλεγεν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν συζύγου τὸ ἔξῃς παράγγελμα ἐν δυοὶ λέξεσι. «Λάβε τὴν κόρην καλῆς μητρός».

Ὁ χαρακτήρ τῆς γυναικὸς ἰσχυρότατα ἐπιδρά ἐπὶ τοῦ ἡθικοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀνδρός. Φύσις χυδαία θὰ σ' ἐξαναγκάσῃ νὰ καταβῇς μέχρις αὐτῆς, φύσις δ' εὐγενὴς τοῦναντίον θὰ σὲ ἀνυψώσῃ. Γυνὴ ὑψηλῶν ἀρχῶν, λεληθότως θ' ἀνυψώσῃ τὰς σκέψεις καὶ τὰς προθέσεις τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, γυνὴ δὲ ταπεινῆς ψυχῆς θέλει ἐξευτελίσῃ αὐτάς. Ὁ Τοκεβίλ ἐνδομύχως ἐπρέσβευε τὸ τοιοῦτον, καὶ παρεδέχετο ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν στήριγμα ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἐν τῷ βίῳ ἄξιον ἐκείνου, ὅπερ γυνὴ καλοῦ χαρακτήρος καὶ ὑψηλῶν ἀρχῶν ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὸ πνεῦμά του. Αὐτὸς δὲ ὁ Τοκεβίλ εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ τύχῃ συζύγου θαυμασίων ἀρετῶν καὶ εἰς πολλοὺς τῶν φίλων του ἔγραψε περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ συζυγικοῦ τοῦ βίου. Εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν του ἀποκαλεῖ τὴν σύζυγόν του Μαρίαν «ἀληθὴ δι' αὐτὸν πρόνοιαν, ἐν μέσῳ τῶν κακουχιῶν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος».

Ὁ Γκυζὼ ἐπίσης ἐνεθαρρύνετο καὶ ἐδοθεῖτο ἐν μέσῳ τῶν ἀπείρων περιπετειῶν τοῦ βίου του ὑπὸ τῆς εὐγενούς αὐτοῦ γυναικός. Οἱ πολιτικοὶ αὐτοῦ ἐχθροὶ μετεχειρίζοντο αὐτὸν σκληρῶς, ἀλλ' αὐτὸς εὗρισκε παρηγορίαν εἰς τὴν τρυφερὰν στοργήν, ἥτις ἐπλήρου τὸν οἶκόν του.

Ἡ ἱστορία καὶ αἱ βιογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν εἶναι πλήρεις συγκινητικῶν παραδειγμάτων γυναικῶν, αἵτινες μετὰ μεγαλοψυχίας, μετὰ καρτερίας καὶ θάρρους, ὑπῆρξαν βοηθοὶ ἀριστοὶ τῶν ἐξόχων αὐτῶν ἀνδρῶν, συντελέσασαι εἰς τὴν ἀνύψωσιν αὐτῶν καὶ δόξαν, καὶ συμμεριθεῖσαι μετὰ καρτερίας ἀνδρικῆς καὶ ἀφοσιώσεως ἀξιοθαυμάστου τὰ παθήματα αὐτῶν, τὰς ὁδοιπορίας, τὰς φυλακίσεις καὶ τὰς στερήσεις. Πολλὰ ἐδειξαν ἀφοσίωσιν καὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνδρῶν των. Ὑπάρχει δ' ἐν Βιέννῃ μνημεῖον, εἰς μνήμην ἐγερεθὲν ἐνὸς τῶν μεγίστων στρατηγῶν τῆς Αὐστρίας. Ἐπιγραφή ἐπιτύμβιος ἀπαριθμεῖ τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ ἔργα κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον καὶ τελευτᾷ διὰ τῶν λέξεων τούτων: non Patria, non Imperator, sed conjux posuit. (Οὐχὶ ἡ πατρίς, οὐχὶ ὁ αὐτοκράτωρ, ἀλλ' ἡ σύζυγος ἀνήγειρε).

Πολλὰ δὲ γυναῖκες ὑπῆρξαν οὐ μόνον πισταὶ καὶ θελκτικαὶ σύντροφοι, φίλαι, παρήγοροι, ἀλλ' εἰς πολλὰς περιστάσεις συνετέλεσαν ὡς βοηθοὶ εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τῶν ἀνδρῶν των. Τοιαύτη ἦτο ἡ γυνὴ τοῦ καθηγητοῦ Γαλβάνη, κόρη τοῦ Γαλεάτση, ἥτις, ὡς λέγεται, πρώτη παρετήρησε τὴν διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ σπασμωδικὴν κίνησιν τῶν νεύρων τοῦ βατράχου, καὶ ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ γαλβανισμοῦ, ἥτις φέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Ἡ γυνὴ τοῦ Λαβοαζιὲ ἦτο πεπροικισμένη δι' ἀληθοῦς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος. Ἡ γυνὴ τοῦ Βούκλανδ ἦτο δι' αὐτὸν ἀληθὲς βοηθός, ἐβοήθει αὐτὸν διὰ τῆς γραφίδος τῆς, διηυθέτει τὰ ἀπολιθώματα καὶ κατέτασεν ἐπιστημονικῶς, ἐσχεδιάζε δὲ καὶ τὸ πλεῖστον τῶν σχεδίων, ἅτινα παρένειρεν εἰς τὸ σύγγραμμα ὅπερ ἐδημοσίευσεν. Οὐδόλως δὲ παρέλειπε τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τῆς, εἰς τὴν ὁποίαν διέθετε τὰς πρωτὰς ὥρας.

Ὁ βίος τοῦ Huber, τοῦ φυσιολόγου τῆς Γενεύης, παρέχει παράδειγμα ἐπὶ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον τῆς βοηθείας, ἣν ἀνὴρ δύναται νὰ εὕρῃ παρὰ τῇ γυναικί αὐτοῦ. Ὁ Huber ἐτυφλώθη ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν καὶ ὁμῶς εὗρε τὸν τρόπον νὰ σπουδάζῃ καὶ νὰ γίνῃ κάτοχος ἐνὸς τῶν κλάδων τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ὅστις ἀπαιτεῖ τὴν λεπτομερεστέραν παρατήρησιν καὶ τὴν ἀξυδερκεστέραν ὁράσιν. Ὁ νοῦς αὐτοῦ ἔβλεπε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς γυναικὸς του, ὡς ἐὰν ἦσαν οἱ ἴδιοι αὐτοῦ. Ἐκεῖνη ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν εἰς τὰς σπουδὰς ζητοῦσα νὰ καταστήσῃ ἥττον κοπιώδη

τὴν τρομερὰν αὐτοῦ στέρησιν. Κατήντησε δὲ ὁ Huber νὰ λησμονήσῃ ἐντελῶς τὴν στέρησιν τῶν ὀφθαλμῶν του, ὁ δὲ βίος του ὑπῆρξε μακρὸς καὶ εὐτυχής, ὡς εἶναι ἐν γένει τῶν πλείστων φυσιολόγων· προσέβη μάλιστα εἰς τὸ νὰ λέγῃ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι δυστυχὴς ἂν ἀνέκτα τὴν ὁράσιν του. «Δὲν θὰ ἐγνώριζα τότε, ἔλεγε, μέχρι τίνος σημείου εἰς ἀνὴρ ἐν τῇ καταστάσει τῇ ἐμῇ δύναται ν' ἀγαπηθῇ· ὡς πρὸς ἐμὲ δὲ ἄλλως ἢ σύζυγός μου εἶναι πάντοτε νέα, δροσερά καὶ εὐεϊδής, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι κατὰ τι». Τὸ μέγα ἔργον τοῦ Huber ἐπὶ τῶν Μελισσῶν ἐτι καὶ νῦν θεωρεῖται ὡς ἀριστον, περιλαμβάνον ἀπειρίαν παρατηρήσεων πρωτοτύπων ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἱστορίαν. Ἀναγινώσκων τις τὰς περιγραφὰς του, ἀληθῶς πιστεύει ὅτι προσέρχονται ἐξ ἀνδρός, οὐτινος ἡ ὁράσις ἦτο ἐξαίστως ὀξεῖα, καὶ ποτὲ δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο τυφλὸς ὅτε ἔγραψεν αὐτὸ πρὸ 25 ἐτῶν.

Οὐχ ἥττον συγκινητικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῆς Λαίδου Χαμιλτὼν πρὸς τὸν σύζυγόν της William Hamilton καθηγητὴν τῆς λογικῆς καὶ μεταφυσικῆς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου. Ὅταν οὗτος προσεβλήθη ὑπὸ παραλυσίας ὡς ἐκ τῆς υπερβολικῆς ἐργασίας, ἐν ἡλικίᾳ 56 ἐτῶν, ἡ σύζυγός του ἦτο δι' αὐτὸν χεῖρες, ὀφθαλμοί, νοῦς καὶ ἐν γένει τὸ πᾶν. Αὕτη συνώκειώθη πρὸς τὴν ἐργασίαν του, ἀνεγίνωσκε καὶ συνεβουλεύετο ἀντ' αὐτοῦ τὰ συγγράμματα, ἀντέγραφε καὶ διώρθου τὰ μαθήματά του καὶ ἀπήλλαττεν αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἐργασίας, ἣν ἡ σθάνετο ἑαυτὴν ἱκανὴν νὰ ἐκτελέσῃ. Ἡ διαγωγὴ τῆς ὡς συζύγου ἦτο ἀληθῶς ἡρωϊκὴ.

Ἡ γυνὴ, ἡ γινώσκουσα νὰ πράυνῃ διὰ τῆς παρουσίας της τὰς ἀνησυχίας τοῦ ἀνδρός, ἥτις θέλγει καὶ μετριάζει τὸ ὄργιον διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ χαρακτήρος, εἶναι παρήγορος αἶμα δὲ καὶ βοηθός. Ὁ Νειβούρος ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ὡς περὶ συντρόφου ἐν τῇ ἀληθεῖ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Εὗρισκε παρ' αὐτῇ εἰρήνην καὶ παρηγορίαν, ἀνευ τῶν ὁποίων ἡ ἀνῆσυχος φύσις τοῦ ἦθελε κατατριβῇ ἀνωφελῶς. «Ἡ γλυκύτης αὐτῆς καὶ ὁ ἔρως, ἔλεγε, μὲ μετεωρίζουσιν ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ μέχρι τίνος σημείου μὲ ἀπομονοῦσι τῆς ζωῆς ταύτης».

Αὕτη ὁμῶς ἐβοήθει αὐτῷ καὶ δι' ἑτέρου τρόπου μᾶλλον ἐμμέσου. Ὁ Νειβούρος εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ συνδιαλέγεται μετὰ τῆς γυναικὸς του ἐφ' ὅλων τῶν ἱστορικῶν ἀνακαλύψεων, τῶν πολιτικῶν συμβάντων καὶ τῶν εἰδήσεων τῆς φιλολογίας· καὶ κυρίως ἤρξατο ἐργαζόμενος ὅπως προξενῇ αὐτῇ εὐχαρίστησιν, καὶ νὰ ἐπιδοκιμάζεται παρ' αὐτῆς· τούτου ὁμῶς γενομένου παρεσκευάζετο εἰς καθολικωτέραν διδασκαλίαν, εἰς τὸ νὰ διδάξῃ ἐν γένει τὸν κόσμον.

Ἡ γυνὴ τοῦ Στούαρτ Μιλ ἦτο ὡσαύτως ἀ-

ξία συνεργάτις τοῦ ἀνδρός της, ἂν καὶ εἰς εἰδος σπουδῶν μᾶλλον ἀφηρεμένην, ὡς βλέπομεν αὐτὸ εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τὴν συγκινητικὴν τῆς πραγματείας περὶ ἐλευθερίας. Ἀφιερωτὸν τὸν τόμον τοῦτον εἰς τὴν πίστην καὶ πολυκλυστον μνήμην ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ μυσταγωγὸς καὶ ἐν μέρει ὁ συγγραφεὺς παντὸς ὅ,τι κάλλιστον ἐν τοῖς ἐμοῖς συγγράμμασιν· εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς τὴν φίλην, τῆς ὁποίας τὸ ἐξαίρετον αἶσθημα πρὸς τὸ ἀληθές καὶ πρὸς τὸ δίκαιον ὑπῆρξεν ἡ ἐμὴ ἰσχυροτάτη ὄψις, ἡ δὲ ἐπιδοκιμασία ἡ ἡδίστη ἀνταμοιβή.

Ἄλλος συγγραφεὺς ὁ Carlyle ἐξύμνησε τὸν χαρακτήρα τῆς γυναίκος του, ὁ Φαραδέυ ὡσαύτως, ὅστις εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του γράφει περὶ τοῦ γάμου του ὅτι ἦτο πηγὴ τιμῆς καὶ εὐτυχίας, ὑπερτερουσα πάσας τὰς λοιπὰς τέψεις. Ὁ Tom Hood εὗρεν ὡσαύτως ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, πλήρει συμφορῶν τῶν φυσικῶν πόνων του ἔνεκα, γυναῖκα πλήρη νοημοσύνης ὅπως ἐκτιμῆσθαι τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ ἀνδρός της, καὶ διὰ τοῦ θάρρους αὐτῆς καὶ τῆς συμπαιδείας δώσῃ αὐτῇ τὴν δύναμιν ν' ἀγωνισθῇ κατὰ τοῦ πάθους, ὅπερ ἐβασάνιζεν αὐτόν. Ἐδημιούργησε περὶ αὐτὸν ἀτμοσφαῖραν ἐλπίδων καὶ ἀπολαύσεων, καὶ οὐδέποτε αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἔρωτός της δὲν ἐφαίνοντο φαινόταται ἢ ὅταν ἀντηνακλῶντο πλησίον τῆς κλίνης τοῦ πτωχοῦ ἀσθενοῦς, ὃν ἐβόηθει καὶ εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐργασίας. Οὗτος ἀνεγνώριζε τὰ αἰσθήματα καὶ ἡμέραν τινὰ ἔγραφε πρὸς αὐτὴν ἀποῦσαν· «Οὐδὲν ἤμην, φιλάττη, πρὶν σὲ γνωρίσω· ἀφ' ἧς δὲ σ' ἐγνώρισα ἠσθάνθη ἐμαυτὸν βελτίονα καὶ εὐτυχέστερον· τὴν ἀλήθειαν ταύτην διαφύλαξον κατὰ μέρος καὶ ἀνακάλεσον εἰς τὴν μνήμην μου, ἂν ποτὲ τὴν λησμονήσω. Σοὶ γράφω ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐν ὅλῃ τῇ τρυφερότητι· οὐχὶ δὲ τοῦτο ἄνευ ἀφορμῆς. Ἐν πρώτοις ἔχω τὴν συμπαιθητικὴν σου ἐπιστολήν, ἣν πρὸ ὀλίγου ἔλαβον, ἔπειτα τὴν ἀνάμνησιν τῶν τέκνων μας, τῶν ἐνεχρύων τούτων τοῦ ἔρωτός μας. Ἐπειτα αἰσθάνομαι ἀκαταμάχητον ἐν ἐμοὶ ἐπιθυμίαν νὰ μεταγίγῃς εἰς τὴν καρδίαν σου τὴν ὑπερπληρωμένην ἐμὴν· τέλος, καὶ δὲν εἶναι ὁ ἐλάχιστος τῶν λόγων τῆς χάριός μου, ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι οἱ ἀγαπῶντες ὁφθαλμοί σου, θ' ἀναγνώσωσιν αὐτὰ τὰ ὅποια γράφω. . . .»

Ἡ γυνὴ τοῦ σίρ William Napier, τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ πολέμου τῆς Χερσονήσου, ὡσαύτως ἐβόηθησεν αὐτὸν εἰς τὴν συγγραφὴν του· αὕτη μετέφρασε καὶ περιληπτικῶς ἐξέθεσε τὰ κείμενα ὅλων τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, ἐφ' ὧν βασίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἱστορία του.

Ἄλλαι γυναῖκες ἐβόηθησαν τοὺς συζύγους των κατ' ἄλλον τρόπον. Πρὶν ἢ ἡ πόλις Weinsberg παραδοθῇ εἰς τοὺς πολιορκητάς, αἱ γυναῖκες ἐζήτησαν τὴν ἀδειαν ν' ἀποκομίσωσι τοὺς θησαυροὺς των· ἡ αἴτησίς των ἐγένετο δεκτὴ·

ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἶδον αὐτὰς πάσας ἐξερχομένας τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, φερούσας τοὺς συζύγους των ἐπὶ τῶν ὄμων.

Ὁ λόρδος Nithsdale ἐδραπέτευσε τῆς φυλακῆς χάρις εἰς τὴν δεξιότητα τῆς γυναικὸς του, ἥτις ἀντήλλαξε τὰ ἐνδύματά της πρὸς τὰ ἐκείνου, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του. Τοῦτο τὸ παράδειγμα ἐπιτυχῶς μετεχειρίσθη καὶ ἡ κυρία Λαφαγέτ.

Δεῖγμα ὅμως ἀξιοσημείωτον ἀφοσιώσεως τοῦ εἶδους τούτου παρέχει ἡ γυνὴ τοῦ περιωνύμου Γροτίου. Οὗτος κατεδικάσθη εἰς εἰρκτὴν διὰ βίου ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν. Ἦτο δ' ἐν τῇ φυλακῇ πρὸ 20 μηνῶν ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Loevestein, ἡ δὲ γυνὴ του, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ ὅπως συμπερισθῇ τῆς φυλακῆς του, καθίστα τὴν ἀπομόνωσιν του ἀνεκτικωτέραν. Ἐπέτρεπον δὲ εἰς αὐτὴν νὰ ἐξέρχεται εἰς τὴν πόλιν δις τῆς ἐβδομάδος, ὅπως κομίζῃ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς βιβλία, ὧν εἶχεν ἀνάγκην εἰς μέγαν ἀριθμόν, ὅπως ἐξακολουθῇ τὰς μελέτας του. Ἐχρειάσθη δὲ πρὸς τοῦτο μέγας κόφινος. Οἱ σκοποὶ κατ' ἀρχὰς ἐξηρουν τὸν κόφινον μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἀλλὰ βλέποντες ὅτι περιεῖχε πάντοτε βιβλία (συνήθως δὲ βιβλία ἀρμενικὰ) καὶ ἀσπρόρουχα, ἔπαυσαν τὰς ἐξετάσεις των. Τοῦτο ἔδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ Γροτίου τὴν ἰδέαν ν' ἀπελευθερώσῃ τὸν σύζυγόν της καὶ κατέπεισεν αὐτὸν νὰ κλεισθῇ ἐν τῷ κοφίνῳ, ὃν ἔμελλον νὰ ἐξαγάγῃ τῆς φυλακῆς. Ὅτε προσεκλήθησαν οἱ δύο στρατιῶται νὰ παραλάβωσι τὸν κόφινον καὶ ἐξαγάγῃ τῆς φυλακῆς, εὗρον αὐτὸν παρὰ τὸ σῶν ἡμέρας βαρύν, καὶ εἰς αὐτὸν ἀστεῖζόμενος εἶπε «Τὸν Ἀρμένιον ἔχομεν ἐδῶ μέσα;» ἡ γυνὴ τοῦ Γροτίου κατὰ τὸν αὐτὸν τόνον ἀπάντησεν «Ἡ βιβλία τινὰ ἀρμενικὰ». Ἐν τούτοις ὁ κόφινος ἐξῆλθεν ἀσφαλῶς, ὁ δὲ Γροτίος κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου συνήντησε τὴν γυναῖκά του.

Αἱ δοκιμασίαι καὶ τὰ παθήματα εἶναι ἡ λύδια λίθος ἐν τῷ γάμῳ. Ἐκ τούτων ἐξέρχεται ὁ ἀληθὴς χαρακτήρ καὶ διὰ τούτων προκύπτει ἡ ἔνωσις ἡ μᾶλλον ἐνδόμυχος.

Α. Μ.

ΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΠΩΛΑΙ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

«Πάρ' τε, κύριοι, τρεῖς πῆχεις δι' ἐν πέννυ! Ὁραῖα τραγούδια, νεώτατα, ὀρίσ' τε, κύριοι, δι' ἐν πέννυ, δι' ἐν πέννυ τρεῖς πῆχεις!» Ὁ ἄνθρωπος ὅστις πορεύεται κραυγάζων οὕτω τὸ ἐσπέρας ἀνὰ τὰς ἡσύχους συνοικίας τοῦ Λονδίνου, ὁ ἔμπορος τραγουδιῶν εἶνε γέρων ἰσχνὸς καὶ ζαρωμένος. Δὲν ὑπάρχει μάγκα, εἰς ἣν νὰ ᾄδῃ ἀγνώστος ὁ γέρων τραγουδιόπωλῃς, ὅστις ἄμα που φανῇ γίνεται αἰτία μεγάλης περὶ ἐαυτὸν συναθροίσεως. Καὶ τρέχουσι τότε οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες ἵνα διασκορπίσωσι τὸ πλῆθος πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς ἀπευκαταίου.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἀλλόκοτοι ἐκεῖνοι ἔμποροι σταματῶσι παρὰ τι ἡμικλειστον οἶνοπωλεῖον καὶ ἐκεῖ ἐκτυλίσσουσιν ἐπὶ μακρᾶς σανίδος τὸ ἀλλόκοτον ἐπίσης ἐμπόρευσμά των, τὰ τραγούδια, ἐνῷ ἀπὸ τοῦ ἐτέρου μέρους ἡ σανὶς ἔχει ποικίλα εἰκονίσματα ἀτέχνως εἰργασμένα καὶ ἀγροίκως κεχρωματισμένα.

Ἐνίοτε ὁ ἔμπορος δὲν εἶνε μόνος, συνοδεύεται ὑπὸ τριῶν ἄλλων βοηθῶν, καὶ ἡ κραυγὴ τότε καταντᾷ ἀπαισία, διότι κραυγάζουσι καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦ. Αἶφνης ἀπὸ ἡμικλειστοῦ χαμηλοῦ παρθύρου προβάλλει εἰς τὰ ἔξω νεαρὰ θεραπαινὶς τοὺς γυμνοὺς της βραχιόνας χωρὶς πολὺ νὰ συλλογιζῇται ἂν τὸ ῥόσμπειρ καίεται· ἐκείνη θέλει τραγούδια! Τότε ἀληθῶς ὁ θόρυβος γίνεται διαβολικὸς, διότι καὶ οἱ τέσσαρες πωληταὶ ἀγρικίνουσιν ἐπὶ τῇ θεᾷ ἀγοραστοῦ καὶ ἐν συναυλίᾳ σατανικῇ ἀνακραζουσιν· «Φοβερόν πρᾶγμα, ἀγόρασέ το», «Σκοτωμός», «Ἐρωτας», «Δι' ἐν πέννυ», «Ἐννέα παιδιὰ», «Ἡπάτησε τὸν ἄνδρα της», «Ἐν πέννυ», «οἱ Φαينيᾶνοι». Ὅλοι δὲ αὗται αἱ κραυγαὶ ἐξερχόμεναι ἀπὸ τεσσάρων συγχρόνως λαρύγγων καθιστῶσιν ἀδύνατον πᾶσαν συνεννόησιν· ὁμοιάζουσι πρὸς ᾄσμα χοροῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος. Τί δὲ εἶνε τέλος πάντων αἱ πραγματεῖαι αὗται; τραγούδια, διηγήματα, ἀνέκδοτα, μικραὶ ἱστορίαι πεζαὶ ἢ ἔμμετροι, περιγραφαὶ ἀπαγονήσεων, φόνων, δολοφονιῶν, λίβελλοι πολιτικοί, παρωδία συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς, ταῦτα δὲ κακοτυπωμένα ἐπὶ χάρτου κιτρινωτοῦ καὶ λίαν μαλακοῦ καὶ συνωδευμένα ὑπὸ ἀτεχνοτάτης γελοιογραφίας. Τίνες εἶνε οἱ συγγραφεῖς τῶν ἐμπορευμάτων ἐκείνων τῶν πωλουμένων μὲ τὸν πῆχυν, οὐδεὶς ἠξέυρει. Οἱ συγγραφεῖς οἵοιδήποτε καὶ ἂν εἶνε, φροντίζουσιν, ὅπως κερδήσωσιν ὀλίγον ἄρτον, νὰ κολακεύωσι τὰ ταπεινότατα συναισθήματα τοῦ ὄχλου, διὰ τοῦτο ἔχουσι τὰ τραγούδια ἐκεῖνα ἐκφρασιν ἄκομψον, ἀγροίκον, κτηνώδη πολλάκις. Περιγράφονται ἐκεῖ τὰ τερατωδέστατα τῶν πραγμάτων ἄνευ οὐδεμιᾶς χάριτος, πῶς ὁ δεῖνα κτίστης ἐπώλησε τὴν κακὴν του γυναῖκα ἢ πῶς ὁ κρασοπώλης τὴν ἡγόρασε διὰ πέντε σελλίνια. Ὅ,τι παράδοξον καὶ τερατωδὲς δύναται τις νὰ φαντασθῇ, ὅ,τι δύναται νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ἀγροίκον περιέργειαν ἀμαθοῦς καὶ κτηνώδους ὄχλου, τὸ πωλοῦσι μὲ τὸν πῆχυν οἱ τραγουδιόπωλαι.

Εἰς ἀναγνώστης τῆς Ἑστίας

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

269.

Οὐδεὶς εἶναι ἀρκούντως σοφὸς ὅπως ἀνακαλύψῃ πόσων κακῶν γίνεται παραίτιος.

270.

Ἡ κεκτημένη τιμὴ εἶναι ὑπέγγυος πρὸς κτῆσιν νέας.

281.

Ἡ νεότης διηνεκὴς εἶναι μέθη, τοῦ λογικοῦ εἶναι πυρετός.

272.

Οὐδὲν ἐξευτελίζει τοσοῦτον τὸν κατ' ἀξίαν μεγάλως ἐπαινεθέντα, ὅσον ἡ μεγάλη αὐτοῦ μεριμνα ὅπως θαυμασθῇ ἐν πράγμασιν οὐτιδανοῖς.

273.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι στεργόμενοι ἐν τῷ κόσμῳ, οἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν ἄλλην, εἰμὴ μόνον τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὑπηρετοῦντα τὰς τοῦ βίου πραγματείας.

274.

Ἡ χάρις τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἔρωτος προσομοιάζει τῇ ἀνθρωπότητι τῶν νέων καρπῶν. Φαίνεται δὲ αὕτη τὸ πάθος ἀλλὰ πρὸς στιγμὴν, καὶ παρέρχεται ἀνεπιστρεπτί.

275.

Πολλάκις τὰς φιλανθρωποὺς ὁρμάς τοῦ ἐπ' ἀκρᾷ εὐαισθησίας καυχωμένου ἀποπνίγει καὶ τὸ ἐλάχιστον προσωπικὸν συμφέρον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος κυρίας καὶ μαγειρίσσης.

Κυρία. Πέντε δραχμάς αὐτὸ τὸ ψάρι! εἶνε φρίκη, καὶ δὲν ἀξίζει οὔτε τρεῖς.

Μαγείρισσα. Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἐνόμισα ὅτι ὅπως καὶ ἡ ἄλλη μου κυρία, ἠθέλατε καὶ σεῖς νὰ ἀγοράζω ἀπὸ τὰ ἀκριβώτερα πράγματα διὰ τὸ τραπέζι.

Κυρία. Ναι, ἀλλ' ὄχι ὅμως ἀκριβώτερα εἰς τὸ σπῆτι . . . παρὰ 'ς τὸ παζάρι!

Συντάκτης μεγαλοσχήμου τινὸς ἐφημερίδος, ἀσπλαγχνὸς τῆς ἐλληνικῆς γραμματικῆς δολοφόνος, ἠρώτησέ ποτε φίλον του·

— Ποίαν ξένην γλῶσσαν μὲ συμβουλευεῖς νὰ μάθω;

— Μάθε τὴν ἐλληνικὴν, φίλε μου.

Παιδίον ἀκοῦσαν ὅτι ἡ μήτηρ του ἔχασε διὰ τὴν τινὰ, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν τράχηλον αὐτῆς ἀνακράζον.

— Τί καλὰ, μαμμᾶ, ποῦ ἐχάσατε τὴν δίκην αὐτὴν ποῦ σας ἐβασάνιζε τόσον καιρόν!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Μεταξὺ κοινῶν καὶ ἀναγῶγων ἀνθρώπων οὐδὲν κινδυνώδεστερον, ἢ τὸ νὰ μὴ λογίζεσθαι τις ὑπερήφανος, διότι οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἐκλαμβάνουσι τὴν μετριοφροσύνην ὡς ὁμολογίαν τῆς ἀναξιοτήτος. Ἐντεῦθεν ἡ μετριοφροσύνη τοῦ ὁμολογουμένως ἱκανοῦ ἀνδρός εὐχαριστεῖ καὶ τοὺς κοινούς τῶν ἀνθρώπων, ὅπως αἱ ἐν φω-

ταυτοὶ εἰκόνη σκιαὶ εὐχαριστοῦσι πάντας τοὺς θεωμένους αὐτὴν, καὶ εξαίρουσι τὰ φωτεινὰ αὐτῆς μέρη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεταξὺ τῶν δισχισίων φοιτητῶν, οὓς ἀριθμεῖ κατὰ τὴν β' ταύτην ἐξαμ. τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου, 211 εἶνε νεάνιδες. Ἀξίον σημειώσεως εἶνε ὅτι, ἀφ' οὗτο ἐπετράπη εἰς τὸ θῆλυ γένος νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, οὐδὲν συνέβη ἀτάκτημα, ἢ ἄλλη τις πράξις προσκρούουσα εἰς τὰ παραγγέλματα τῆς χρηστοθείας.

Τὰ τρόπαια τῶν διασῆμων σφαιριστῶν Βερζέρ καὶ Βινιῶ εἶνε μικροῦ λόγου ἄξια παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τρόπαια νέου τινὸς Ἰάπωνος Χὰν-μὰν-γού περιηγουμένου τὴν Εὐρώπην καὶ διατρίβοντος νῦν ἐν Μόσχᾳ. Ἀναφέρουσι δὲ ὅτι κατ' αὐτῆς ἔπαιξε διαγωνιζόμενος πρὸς τρεῖς ἐξόχους σφαιριστάς. Τὸ προκαταβληθὲν ποσὸν ἦτο 75,000 ρουβλίων καὶ τὸ ὅριον τοῦ παιγνιδίου 5000 βολαί. Παρίσταντο δὲ 22 καθηγηταὶ τοῦ σφαιριστηρίου ἐλθόντες ἐκ τῶν πέντε τῆς γῆς ἡπείρων. Ὁ Χὰν-μὰν-γού ἔπαιξε πρῶτος καὶ χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τὴν ῥάβδον ἐξετέλεσε τὴν πρώτην σειρὰν παίξας 1853 βολάς. Τὸ παιγνίδιον διήρκεσεν ὀκτὼ ὥρας, ἀπὸ πρωῒας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ἀναπαυθέντων τῶν σφαιριστῶν δύο ὥρας, τὴν ἐνδεκάτην καὶ τὴν ἑκτὴν. Τέλος ἡ τελευταία σύγκρουσις (carambolage) ἐξετέλειτο τὴν ἐνδεκάτην ἀκριβῶς ὥραν, ὃ δὲ Ἰάπων ἐκέρδαινε τρεῖς μόνον βολάς.

Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης τοῦ Πάπα γράφει ἡ «Καθολικὴ ἐνότης» τάδε. «Παλαιὸς θεράπων τοῦ Λέοντος ΙΓ', ὑπηρετῶν ἐν τῷ οἴκῳ του ἀπὸ 20 ἐτῶν, ἀνοίγει ἀθορύβως καθ' ἑκάστην πέμπτην πρωῒνὴν ὥραν τὴν θύραν τοῦ θαλάμου καὶ λέγει Buon giorno, Santità. Ὁ Πάπας ἐγείρεται πρὶν ἐξυπνισθῇ ὑπὸ τοῦ θεράποντος, ἐνδύεται καὶ πλύνεται ταχέως καὶ λειτουργεῖ κατ' οἶκον πρῶτος αὐτός, εἶτα δὲ παρίσταται ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἐτέρου κληρικοῦ. Τῇ 9 ὥρᾳ λαμβάνει λιτὸν προάριστον, καπνίζει ἐν σιγαρέτῳ καὶ δίδει βραχείας ἀκροάσεις, εἶτα δὲ δέχεται τὸν καρδινάλιν Νίναν ἢ τὸν τοποτηρητὴν τούτου, μεθ' ὧν συνεργάζεται ἕως τῆς 12, ὁπότε ἀρχονται αἱ μεγάλαι ἀκροάσεις. Περὶ τὴν 3 ἀριστὰ κοιμᾶται ὀλίγον καὶ πάλιν ἐργάζεται ἄχρι τῆς 7, ὅτε προσέρχονται φίλοι παλαιοὶ καὶ πρέσβεις, οἵτινες διαλέγονται πρὸς αὐτὸν περὶ τέχνης ἢ πολιτικῆς ἢ μεγάλων δικῶν. Ἀπὸ τῆς 9 ἐργάζεται μόνος ἐπὶ τρεῖς ὥρας, κατὰ κλίνεται δὲ περὶ μέσας τὰς νύκτας.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐπιτελεῖται νέον τεράστιον ἔργον, ἢ μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Βρόκλιν γέφυρα. Πρὸ μικροῦ ἐπερατώθησαν οἱ δύο πύργοι ἔχοντες ὕψος 84 μέτρων καὶ μέλλοντες νὰ ὑπο-

βαστάσωσι τὴν κεντρικὴν ἀψίδα, ἣτις θὰ ἔχῃ ὀλικὸν μῆκος 1,500 μέτρων.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἔχουσι τὸ μονοπώλιον τῶν ἀλλοκότων καὶ ἀπροσδοκῆτων ἱστοριῶν καὶ ἀνεκδότων περὶ γάμου. Καθ' ἃ διηγεῖται ὁ τῆς Κερτυκίας Κῆρυξ, ῥάπτῃς τις, δυστυχῆσας ἐν τῷ γάμῳ, ὑπεσχέθη εἰς νεάνίδα ὀνομαζομένην Μαρίαν Βίρμαν νὰ τὴν νυμφευθῇ δύο ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, πρὸς ἀσφάλειαν δὲ τῇ ἔδωκε γραμμάτιον ἔχον ὡς ἐξῆς.

«Δύο ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναικὸς μου ὑποχρεοῦμαι νὰ νυμφευθῶ τὴν μίς Μαρίαν Βίρμαν, ἢ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτῆς τὴν νεάνίδα ἣτις θὰ μοι ἐπιδείξῃ τὸ παρὸν δοθὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀντὶ πεντήκοντα δολλαρίων, ἅτινα παρ' αὐτῆς ἔλαβον τοῖς μετρητοῖς.»

Ἀλλ' ἡ μίς Βίρμαν ἀπέθανε πρὸ τῆς συζύγου τοῦ ῥάπτου, ὅστις ἔχαιρε βλέπων ὅτι τὸ γραμμάτιόν του ἐλησμονήθη. Μετὰ διετίαν ὁμῶς ἀποθανούσης τῆς γυναικὸς του, ἰδοὺ βλέπει ὁ ἀτυχὴς ῥάπτῃς γεροντοκόρην τινὰ ἐξαδέλφην τῆς μακαρίτιδος Βίρμαν κομίζουσαν τὸ λησμονηθὲν γραμμάτιον.

Ἀνασκαλεύουσα τὰ χαρτῖα τῆς ἐξαδέλφης τῆς εὔρε καὶ τὸ γραμμάτιον, ὅπερ ἤδη ἤρχετο εἶνα ἐξαργυρώσῃ. Τί νὰ κάμῃ ὁ ἀπαρηγόρητος ῥάπτῃς; ἠναγκάσθη νὰ παρηγορηθῇ νυμφευόμενος τὴν γεροντοκόρην καὶ τὸ νοστιμώτερον εἶνε ὅτι ζῇ μετ' αὐτῆς λίαν εὐδαίμων ὡς καὶ ἐκεῖνὴ μετ' αὐτοῦ.

Τὸ μικρὸν τοῦτο ἀνέκδοτον δὲν ἐνθυμίζει τὴν κωμικὴν ἐκείνην σκηνὴν ἐν τῷ Βιαίῳ Γάμῳ τοῦ Μολιέρου μεταξὺ τοῦ Ἀλκίδα καὶ τοῦ Σγαναρέλου;

Ἐπ' ἐσχάτων μετηνέχθη ἐκ Παρισίων εἰς Βιέννην ὁ περίφημος θησαυρὸς τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως τοῦ Ἀννοβέρου, συγκείμενος ἐκ κειμηλίων καὶ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν. Ὁ θησαυρὸς οὗτος, ἐπλήρου σειρὰν ὅλην σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν, διετέλει δ' ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν πολλῶν θαλαμηπόλων τοῦ ἐνεστῶτος κτήτορος δουκὸς τῆς Κουμβερλάνδης.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΝ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς καθαρισμὸν τῶν δερματίνων χειροκτιῶν καὶ τῶν διὰ δέρματος δεδεμένων βιβλίων μεταχειρίζομεθα τὸ ἀκόλουθον δεδοκιμασμένον μέσον.

Δαμβάνομεν γάλα ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀφηρεθῇ ἤδη τὸ ἀφρόγαλα (creme) καὶ το βράζομεν ἀναλύνοντες ἐν αὐτῷ ἱκανὸν σάπωνα, ὥστε νὰ γίνη ἀφθονος ἀφρός. Ἀφ' οὗ δὲ βράσῃ τὸ ἀφίνομεν νὰ ψυχρανθῇ, καὶ ἔπειτα ἐμβρέχοντες εἰς αὐτὸ τεμάχιον φλανέλλας, τρίβομεν τὰ χειρόκτια φοροῦντες αὐτὰ εἰς τὴν χεῖρα, μετὰ δὲ ταῦτα σπογγίζομεν καλῶς διὰ λινοῦ ὑφάσματος. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθαρίζομεν καὶ τὸ δερμάτινον δέσιμον τῶν βιβλίων.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΣ ΚΟΡΙΝΘΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΤΙΑΣΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ,